

Debesuota, dieną 35°, naktį 30°
Saulė teka 7:11, leidžiasi 4:21

Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

VOL. LXI

Price 15c

Chicago, Ill. — Pirmadienis, gruodžio-December 16 d., 1974 m.

Kaina 15c

295

SENATAS PATVIRTINO PREKYBOS ISTATYMA

GUDIJA SLOPINA LIETUVYBĖ

Čia dedame būdingesnes vietas iš trijų laiškų, kuriuos parašė mokytojai-os, dėstę lietuvių kalbą Baltarusijos TSR mokyklose. Pavardžių, vietų ir laiko nenurodome.

I

N. prašė neskelbti apie lietuvių kalbos pamokų nusikimimą... pradinėje mokykloje, nes gali būti nemalonių lietuvių kalbos mokytojų.

Dabartinio metu mes siuntinėjame laikraščius prenumeratams vieniems savo pažįstamiems ir geradariams... Blogiausia, kad lietuviški laikraščiai neįeina į planą, dėl to mūsų mokiniams užrašomi rusiški laikraščiai.

Dėl saviveiklos organizavimo mes tarėmės su N. Biogliausia, kad jį nepalankiai žiūrime ir neleidžiama net padėti. Štai, kada (data) suorganizavau lietuvišką vakarą, tai po to kasdien tris ar keturis kartus lankėsi inspektoriai ir atstovai iš rajono. Už tai mane buvo nubaudę ir atėmę visas rusiškas pamokas, palikę vien lietuviškas. Kaip žinote, lietuvių kalbos pamokų mažai ir sunku iš jų pragyventi. Patikrinimo metu daugiausia tik ir buvo kalbama apie lietuvišką vakarą. Priekaištau, kad jį nepakvietėme į vakarą. Po to aš kreipiausi į Gardino srities švietimo skyrių, bet ir čia mažai padėjo. Taigi, sunku čia dirbti, nes slopinamas bet koks lietuviškas pasireiškimas. Po to sekė grasinimai ir kita... Laiko mažai, nes dirbu ir dienišneje ir vakarinišneje mokykloje. Pamokų skaičius nedidelis, bet tvarkaraštis sudarytas netinkamas, todėl ir nėra laisvo laiko. Specialiai kankina visokiais būdais.

... (data) vėl buvo pradėję veikti vakariniai kursai. Vėdėjui buvo įsakytas surengti beraščių ir mažaraščių apmokymą. Kadangi jis žinojo, jog rusiškai niekas nesimokys, tai leido apmokyti lietuviškai, o paskui įteikė rusiškas programas. Tuo būdu visi kursantai buvo apgauti ir nustojo lankę kursus.

II

Leiskite tarti nuosirdų acū už siuntinėlį (knygų). Lietuviškų salų vaikams tai brangiausia dovana.

...Dirbu keliose mokyklose. Atstumai dideli, žiemos metu tenka klampoti pėsčiam. Betgi tai ne bėda... Kiekviename žingsnyje jaučiu veriančius vadovybes ir viso kolektyvo žvilgsnius bei ironiškas pastabas.

Štai šios dienos faktas. Direktorių parašė įsakymą už tai, kad vienas vaikas, pusiau, gudas, perėjo mokyti į lietuvių grupę, nors ir patys tėvai prašė. Dabar reikės vykdyti švietimo skyrių pasiaiskinti.

Rudenį daug vaikų išvyko į internatą Lietuvoje mokyti. Tai iki šios dienos tęsiasi tardymai įvairiose rajono ir srities komitetuose, to internato įvairiausi šmeižimai.

...Prašytume pasiteirauti, ar nėra... kokių internato, kad galėtume nusiųsti keletą vaikų mokyti. Nors šiais metais vadovai iš pykčio steigia internatą, atleido didelę pinigų sumą, mat, bijo, kad vaikai vėl neišvyktų į Lietuvą, tačiau, daug vaikų prašyte prašosi mokyti į Lietuvą.

III

...Kai žiemos atostogų metu vaikai parvažiuoja į namus (iš internato Lietuvoje), tai pas juos

atvyko iš švietimo skyriaus, vykdomojo komiteto ir partijos komiteto atstovai ir grasino, įkalbinėjo grįžti. Jeigu negrįšia, tai jų tėvams būsia blogai.

Janinai N. (15 metų) švietimo skyriaus atstovas patarė tekėti, nes jai jau laikas ešas turėti vaikų (atseit, pedagogas taip kalba). Vaikai grįžti mokyti į Baltarusiją atsisakė, grįšia tik tada, kai čia bus lietuviška mokykla. Švietimo skyriaus vedė pasuskvatojęs pasakė, kad jie (vaikai) ešą labai gudrus, šito nebuvo ir nebus.

(data) mokykloje kai kurie mokytojai pradėjo kirsinti lietuvių mokinius su gudais. Vaikai buvo net susipešę. Direktorių pasikvietė į kabinetą susišėsusius vaikus. Tuos mokinius, kurie mokosi gudiškai, paleido, nieko jiems nesakęs, o du lietuvių spardė kojomis ir mušė rakty ryšulėliu, galvą prakirto net iki kraujo.

Tėvai pasiskundė švietimo skyriui, negavę atsakymo skundėsi į sritį. Atvažiuo atstovas, direktorių išteisinio, o tėvams pasakė, kad jie ešą suagituoti lietuvių.

...mokyklos direktorius nuvyko į Astravo rajono vykdomąjį komitetą, kad būtų išregistuoti mokiniai, kurie mokomi internete. Jam buvo atsakyta, kad Gervėčių apylinkėje jokių lietuvių nesą, lietuviškai kalbėti jie dabar išmoko, kai pradėję kitiš visoki lietuvių nacionalistai. Jis galįs parodyti ir ūkio knygas, kur visi gyventojai surašyti gudiškai.

...Šiandien mokykloje pasakė, kad ant algalapio pasirašysčiau rusiškai — atsisakiau. Aš rašau jums atvirai, tegu žino visi jūsų draugai, nežiūrint kokių jie būtų įsitikinimų, tegul paklausinėja žmonės. Visi patvirtins faktus. Kodėl Jogailos anikai ir Pilsudskio vaikai turi tokias pas mus teises?

Knygų labai laukiame. Geriausiai eina vaikiškoji literatūra. Aplamai, pageidaujame visokių.

Jei galėsite parūpinti tautinių kostiumų, bus didelis Jūsų nuopelnas. (E)

Graikija gali palikti JAV bazes

ATENAI. — Graikijos vyriausybė, nors pasitraukusi iš NATO karinės organizacijos, gali palikti kai kurias Amerikos bazes Graikijoje, jei jos tarnauja kartu ir Graikijos saugumui, pareiškė aukštas graikų vyriausybės narys. Premjeras Caramanlis parlamentui paaiškino, kad jo užsienio politika bus vedama atsižvelgiant į tris principus: tautinę nepriklausomybę, valstybės saugumą ir tautinę garbę.

Graikija pranešė Amerikai ir kitoms NATO valstybėms, kad vyriausybė nori derėtis dėl "techniškų" Graikijos pasitraukimo iš NATO detalių. Dar nežinia, kaip toliau Graikija laikytis, tačiau manoma, kad jos palankumas NATO sąjungai ir jos bazėms bus proporcingas sąjungininkų spaudimui Turkijai nusileisti Kipro salos klausime.

Leonidas Brežnevas Vladivostoke nusifotografavo, pasiskolines iš prezidento Fordo vilkų kailinius. Dėl to kailinių prezidentą daug kas kritikavo, nes vilkai Amerikoje baigia išnykti ir greit juos bus galima rasti tik zoologijos soduose.

Kinų nekantrumas dėl ryšių su JAV

PEKINAS. — Senatorius Mike Mansfieldas Kinijoje patyrė iš Kinijos valdžios, kad jie gerokai nekantrauja dėl taip pamazū besivystančių santykių tarp Amerikos ir Kinijos. Normalūs santykiai tarp valstybių neįmanomi, kol Amerika pripažįsta Tautinę Kiniją.

Kitas klausimas, kurį kėlė kinų valdžios nariai senatoriui Mansfieldui, kuris šiuo metu lankosi Kinijoje, yra prekybos su Amerika nenormalumas. Amerika paduoda Kinijai savo prekes, tačiau Kinijos eksportai į Ameriką yra toli atsilikę.

Keršto žudymai Argentinoje

BUENAS AIRES. — Teroristams Argentinoje nužudžius 3 metų karininko dukterį, sudaryta dešiniojo sparno "Kristinos Violos komanda". Kristina Viola buvo žuvusi mergaitė. Keturių jaunų teroristų kūnai buvo rasti šiukšlių išmetimo vietoje, o penktas lavonas rastas netoli Buenos Aires geležinkelio. Juos visus nužudė nauja Kristinos Violos komanda.

Kavos valstybės organizuojasi

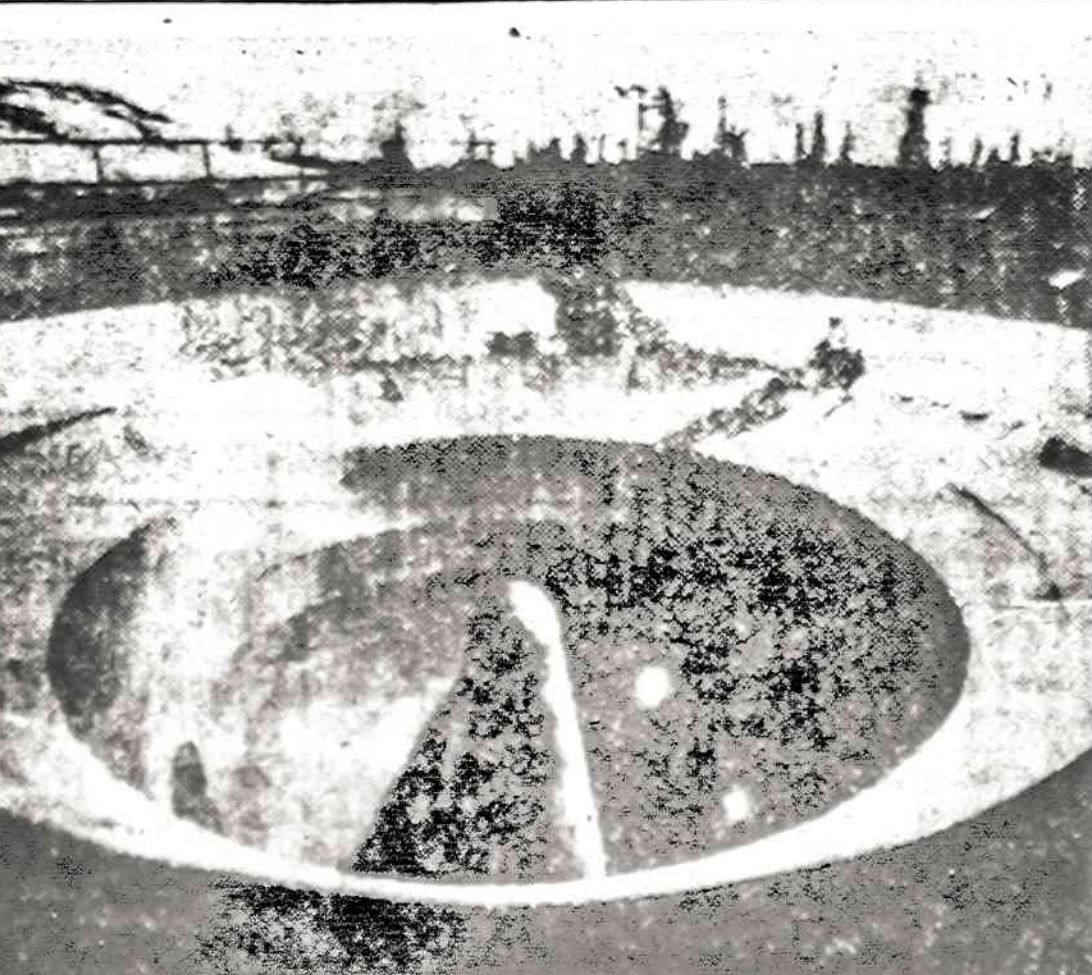
OUERTO ORDAZ. — Šešių P. Amerikos valstybių prezidentai pasirašė sutartį su Venecuela, kuri panaudos savo lengvą uždirbtus naftos pinigus kavos valstybėms paremti. Kavos gamintojai: Panama, Costa Rica, Gvatemala, El Salvadoras, Hondurasas ir Nikaragva laikys sandėliuose savo kavą, kol jos kainos pasaulyje pakils. Venecuela parems tas valstybes lėšomis. Stebėtojai sako, kad kavos kainos gali pakilti, tačiau daug priklausys nuo Brazilijos ir Kolumbijos, kurios šiame suvažiavime nedalyvavo, politikos.

Maskva išleidžia žydą mokslininką

MASKVA. — Sovietų žydai vadina tokius asmenis, kurie negavo vizos išvažiuoti, "refiuznikais". Vienas žinomiausių "refiuznikų", fizikas Aleksandras Voronelis trečiadienį sužinojo iš Vizų įstaigos, kad jis su žmona per dvi savaites turi iš Sovietų Sąjungos išvažiuoti. Voronelis, 43 m., kelis kart prašė vizos, bet negavo. Jis buvo pašalintas iš darbo ir pagrasintas, kad bus baudžiamas už "parazitizmą".

Voronelis su kitais sovietų žydais mokslininkais bandė suorganizuoti mokslinį seminarą savo bute. Jame žadėjo dalyvauti mokslininkai iš užsienio, tačiau valdžia kelis kart tokius seminarus išardė.

CASSELBERRY. — Nuoga šokėja Fanne Foxe, išgarsėjusi savo draugyste su kongreso nariu Wilbur Mills, pertraukė savo šokį Floridos naktiniame klube ir pranešė susirinkusiems žiūrovams, kad ji užbaigs savo savaitės programas ir tada pasitrauks iš šokėjos karjeros.

Lapkričio 19 d. sovietų artilerijos dienos proga, Tassas paskelbė retą nuotrauką — savo raketos lizdą. Nuotrauka pavadinta "priešlektuvinės raketos įrengimas", tačiau vakarų ekspertai mano, kad tai tarpkontinentinės atominės raketos lizdas.

Wilsono bučkis britams nuostolis

TEL AVIVAS. — Arabų židbalo valstybių atsakymas priimti britų svarą už naftą rišamas su premjero Wilsono dalyvavimu lapkričio 28 d. "Izraelio draugų" pietuose. Arabų laikraštis Maariv rašo, kad Saudi Arabijos karalius Faisalas labai supykęs pamatęs laikraštyje fotografiją, kurioje premjeras Wilsonas apkabingęs buvusį Izraelio premjerą Goldą Meir, ją pabučiuoja.

Wilsonas ir Golda Meir yra seni socialistų internacionalo veikėjai, geri draugai. Tačiau Wilsonas bučkis kainavęs Britanijai didesnes sumas arabų pinigų, kurias jie planavo investuoti Britanijoje.

WASHINGTONAS. — Senatorius Frank Church, demokratas iš Idaho, paskelbė, kad jis irgi svarsto planą išstatyti savo kandidatūrą į prezidento vietą.

MANILA. — Filipinų prezidentas Ferdinandas Marcos įsakė paleisti iš kalėjimų dar 454 politinius kalinius.

LENGVATOS SOVIETAMS RIŠAMOS SU EMIGRACIJOS PALENGVINIMU

WASHINGTONAS. — Penktadienio vakare senatas priėmė tarptautinės prekybos įstatymą, kuris pakeis prekybos santykius su Sovietų Sąjunga. Prekybos sutartį su Maskva sudarė dar prezidentas Nixonas. Ilgą laiką ši sutartis nebuvo priimta kongrese, kol sekretoriui Kissingeriui pavyko išsiderėti iš Kremliaus emigracijos palengvinimą. Senatas prekybos įstatymą patvirtino 77-4 balsais. Prieš balsavo: sen. James Abourezk, dem., iš P. Dakotos, Vance Hartke, dem., iš Indianos, sen. James McClure, resp., iš Idaho ir Lee Metcalf, dem., iš Montanos.

IŠ VISO PASAULIO

★

TEL AVIVAS. — Izraelio policija, pastebėjusi skylių tvorą ant Libano-Izraelio sienos, atsekė arabų teroristų grupę ir keturis arabus nušovė trumpame mūšyje. Žuvo vienas izraelietis ir antras buvo sužeistas. Užsienio reikalų ministerija, atsišiepama į Egipto užsienio reikalų ministerio Fahmy reikalavimą, kad Izraelis sustabdytų imigraciją į savo valstybę, pareiškė, kad šitoks reikalavimas nevertas net atsakymo. "Gerai dar, kad egiptiečiai nereikalauja sustabdyti Izraelio gimimų", pasakė ministerijos kalbėtojas.

NEW YORKAS. — Jungtinės Tautos po 25 metų ginčų, pagaliau nustatė, kas yra "agresija". Priimta be jokio balsavimo dokumente, kuris turi 500 puslapių, aptariama agresija: kity valstybių invazija, okupacija, bombardavimas, blokada ir pan. Kitas agresijos veiksmas nustatytas JT Saugumo Taryba.

ČIKAGA. — Nuteisto aldermano Thomas Keane žmona Adele oficialiai paskelbė, kad ji kandidatuos į buvusią savo vyro vietą. Jos rajono demokratų kandidatūra patvirtino ir pradėjo rinkti nominacijos parašus.

PARYŽIUS. — Degolininkų partijos centro komitetas priėmė generalinio sekretoriaus Sanguinetti atsistatydinimą ir išrinko naują partijos sekretoriumi premjerą Jacques Chirac. Komitete laimėjo tie, kurie reikalauja dabartinį Prancūzijos prezidentą ir jo vyriausybę.

LONDONAS. — Britanijoje kainų kilimas šiais metais pasiekė rekordą — 18,3% per metus. Lapkričio mėn. kainos pakilo 1,8%. Anglijos Bankas paskelbė, kad kainos kils dar daugiau, jei unijos nesusivaldys savo algų kėlimo reikalavimais.

HANNOVERIS. — Praėjusią savaitę V. Vokietija ir Sovietų Sąjunga pasirašė sutartį kuria vokiečiai pažada pastatyti prie Kurso miesto didelį plieno kombinatą. Statomos liejyklos ir kiti įrenginiai kainuos 4 bil. dol. Statyba vykdys Vokietijos pramonės įmonių grupė.

BOSTONAS. — Nėgrai Bostone suorganizavo "Žygį prieš Rasizmą". Apie 20,000 žmonių demonstravo prieš baltųjų keltimus neramumus. Įvyko naujų muštynių tarp juodų ir baltų. Policija šešis asmenis suėmė, buvo keliolika sužeistų.

PROVIDENCE. — Betty Hutton, kuri buvo žymi dainininkė ir artistė, prašė išleisti savo uždirbtus pinigus, kurį laiką dirbo šv. Antano parapijos klebonijoje Portsmouthe, kaip virėja. Praėjusią savaitę ji buvo uždaryta į psichiatrinę ligoninę. Savo karjeros metu Betty Hutton uždirbo apie 9 mil. dol. Dabar, 53 metų amžiaus, ji nebenori gyventi ir kalba apie nusižudymą.

Senatas 88-0 balsais pridėjo prie įstatymo papildymą, kuris uždraudžia Amerikos vyriausybei teikti prekybos lengvatas ar kreditus tokioms valstybėms, kurios neatkelia užvarų laisvai emigracijai. Per 18 mėnesių prekybos suvaržymą galima atšaukti, jei komunistinės valstybės parodydavo savo gerą valią ir leis žmonėms laisvai išvažiuoti. Amerikos lengvatos ir privilegijos gali būti vėl atšauktos, jei vėliau paaiškės, kad emigracija vėl varžoma.

Senatas apribojo kreditus Sovietų Sąjungai iki 300 milijonų. Nutarta sudaryti Rytų-Vakarų prekybos tarybą. Bet kokie prievartinės prekybos susitarimai, kurie apima daugiau kaip 50 mil. dol. prekybą, turės gauti abiejų kongreso rūmų patvirtinimą.

Nors emigracijos "susipratimas" tarp Washingtono ir Maskvos turėjo tikslą palengvinti sovietų žydų išvažiavimą, įstatyme tas varžtų palengvinimas liečia bet kuria sovietų mažumą ar etninę grupę.

Kadangi Atstovų Rūmai yra priėmė kiek skirtingą šio prekybos įstatymo versiją, senato priimtas projektas eis į Konferencijos komitetą, kuriame abu kongreso rūmai suderins skirtumus ir priims kompromisinį tekstą.

Mirė Lippmannas

NEW YORKAS. — Sulaukęs 85 m. mirė Walter Lippmann, vienas įtakingiausių Amerikos laikraštinių, redaktorių, kolumnistų. Jis rašydavo politiniais klausimais, dažnai paliečdamas diplomatinės reikalus. Lippmannas buvo prezidento Wilsono patarėjas, padėjęs surašyti jam "14 Wilsono Punktų". Dar 1914 m. Lippmannas parašė knygą "The New Republic".

Tarp 1931 ir 1967 m. Lippmannas rašė kasdien savo: "Today and Tomorrow", kurį perspausdindavo virš 200 laikraščių. Autorius yra laimėjęs "Pulitzer Prize".

Malta pasidarė respublika

VALETTA. — Malta praejusį penktadienį oficialiai pakeitė kai kuriuos savo konstitucijos punktus ir atsisakė nuo Britanijos karūnos, tapdama respublika. Malta gavo nepriklausomybę 1964 m., tačiau karalienė Elzbieta vis dar buvo Maltos karalienė. Dabar išrinktas prezidentas, kuriuo tapo Sir Anthony Mamo, ligšiolinis generalinis gubernatorius.

Malta tapo jau 19-ta britų kolonijelto respublika. Ji pasiliks toliau komonvelte, kurio galva lieka karalienė Elzbieta. Komonvelte. — buvusių britų kolonijų organizacijoje, yra 34 valstybės.

MANITOBOS NAUJENOS

Laisvai pasirinkę teisę mirti — mirė N. Rakauskas

WINNIPEG, Manitoba, Kanada. — Jau teko matyti "Naujiene" iškeltą klausimą, kad žmogus turėtų teisę laisvai numirti, jei jam nusibosta gyventi, jei gyvenimas pasidaro neįtikinamas, ypač žmogui sunkiai sergant ir jau žinant, kad nebus pasveiks.

Kadangi čia Kanadoje (o gal ir įsūr kitur?) yra patvarkymai kaip įstatymai, kad žmogui pradėjus sirgti ir jo gyvybei išlaikyti prisieina daryti operaciją, bet jei sergantis nesutinka operacijai pasiduoti ir nepasirūš, kad daktarai nebus atsakingi, jei jis operacijos neišlaikys ir mirs, tai daktarai, negavę sutikimo, operacijos nedaro. Tokiu atveju čia, Kanadoje, žmogus gauna teisę laisvai numirti. Tokia laisvai numirti teisė gavęs Nikodimas Rakauskas mirė.

Kaip jis buvo nuvežtas į ligoninę ir, daktarai jam pasakė, kad jo viena ranka yra užsinešusi ir reikės iki penies nuplauti tai Rakauskas daktarams pasakė, kad jam bus geriau numirti, negu be rankos gyventi — nesutiko operacijai pasiduoti ir dar būdamas su abiem rankomis laisvai pasirinko teisę mirti ir mirė.

Nikodimas Rakauskas - Nikodukas, koks jis buvo 31 metų amžiaus

komis laisvai pasirinko teisę numirti ir mirė.

Plačiau kalbant, pirmiausiai noriu pasakyti, kad Nikodimas Rakauskas (kaip mes čia Winnipeg'e dėl jo mažo ūgio jį vadindavom "Nikoduku") buvo vienas iš po pirmojo pasaulinio karo, Smetonos režimo laikais į Kanadą suvažiuosusių lietuvių, ku-

rie savo tėvynę Lietuvą apledo geresnio duonos kasnio ieškodami.

Kadangi Nikodukas buvo bemokslis, kaip jis pats sakėdavo net beraštas, tai jis tenkinosi mokslo nereikalaujanti darba gavęs ir gyveno "tik dėl šios dienos", laikmai laiką leidamas, ateitimi nesirūpindamas, nes gal, gal būt, dėl mažo ūgio jam buvo sunku sau gyvenimui draugę susirasti ir šeimynišką gyvenimą užvesti.

1928 metais atvažiavę į Kanadą pirmą vasarą dirbo farmoje — prie ūkio darbų. Atėjus žiemai dirbo La Pas miestelyje prie kokio tai akmenų darbo, bet jam buvo per sunku, tai 1929 m. pavasarį atvažiavo į Winnipegą ir, gavęs darbą daržovių išvežiojimo kompanijoje, per 30 metų arklio vežimu vežiojo daržoves po Winnipeg'o miestą. Apsigyveno pas Lietuvoje buvusius savo gerus kaimynus Jesilionius. Kadangi Jesilioniai augino tris mažus vaikus — dvi dukreles ir vieną sūnų, Nikodukas jautėsi kaip tarp savo šeimos, buvo linksmas ir jautėsi laimingas. Kasdien pagrįždamas iš darbo Jesilionių vaikams paršnedavom geriausių parinktų daržovių, vaisių bei uogų. Vaikams tai būdavo didžiausias džiaugsmas. Vaikai mylėjo Nikoduką kaip ir savo tėvą, o tėvai už tai Nikodukui buvo geri.

Nikodukas pas Jesilionius išgyveno apie 17 metų. Laikui bėgant Jesilionio vaikai užaugo, apsigėdė — sukūrė savo šeimas apsigyvendami atskirai nuo tėvų. Jesilioniai palikę du kaip "pora jaunavedžių" savo trejus namus mieste pardavė ir iš tirtai apgyvento miesto centro persikėlė gyventi į ramesnį miesto distriktą — į gražų mažesnę namą. Nikodukas apsigyveno Winnipeg'o Lietuvių klubo patalpose ant antro aukšto kambaryuose, kaip vienas iš klubo prižiūrėtojų ir ten išgyveno iki mirties. Jis mirė "Health Sciences Center", anksčiau buvusioje "Winnipeg General Hospital" ligoninėje. Mirė praėjo lapkričio 9 d. tik vieną savaitę ligoninėje pagulėjęs. "Nikodukas" - Nikodimas Rakauskas buvo gimęs 1897 metais Lietuvoje, Miškinų kaime, Utenos valsčiuje ir apskrityje. Nuliūdime paliko vieną brolių Lietuvoje.

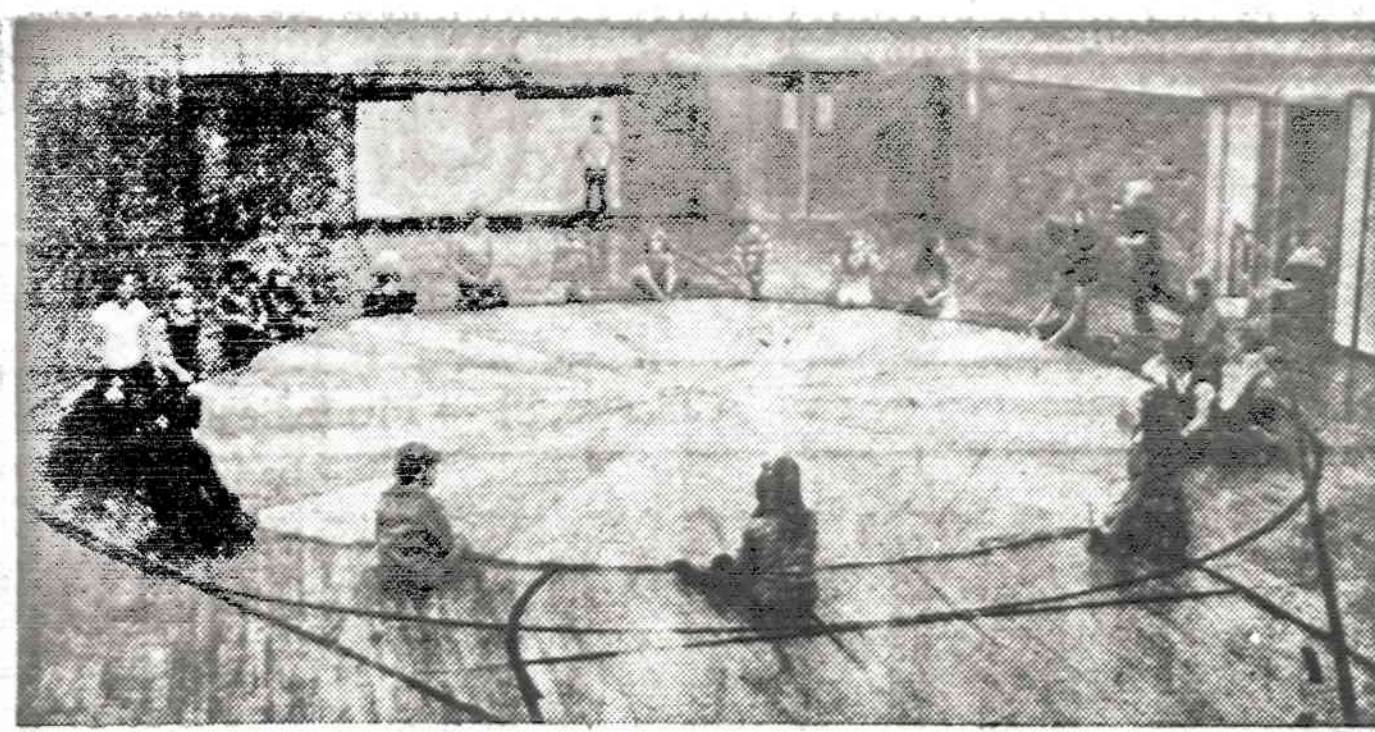
Palaidojimas

Kadangi Nikodukas buvo geras Jesilionio vaikams ir gražiai su visa šeima sugyveno, tai jam mirus, Liudvikas Jesilionis (kurio žmona jau metai laiko kaip mirė) pasirūpino Nikoduko palaidojimu, savo lėšų pridėdamas, kiek iš Nikoduko palikimo trūko. Lapkričio 11 d. (tai buvo Karo Paliuobų diena Remembrance Day) antrą val. po pietų Winnipeg'o Lietuvių klubo sveikatinėje susirinko klubo ir pašalpos Draugijos valdybininkai ir keliolika minėtų draugijų narių ir paskyrė gėlių vainikams nuo klubo \$20, nuo pašalpinės \$10 ir dar patys po dolerį sumetė — \$30. Viso \$60. Grabnešiai buvo seni Nikoduko draugai — lietuviai; Valteris Kureckas, Antanas Matulevičius, Jurgis Kazlauskas, Viktoras Novogrodskas, Petras Lenio ir Petras Kumpauskas. Kunigas Bertašius koplyčioje atliko maldas, lietuvių parapijos bažnyčioje atlaikė mišias ir ant kapų paskaitęs maldą dar pasakė gražią trumpą prakalbėlę ir pakvietė palydovus važiuoti į Lietuvių klubą pietų. Viktoras Novogrodskas lietuviškai ir angliškai, apie velionį Nikoduką pakalbėjęs, užbėrė ant Nikoduko kapo saują iš Lietuvos parsivežtos žemės.

Tai taip su laisva teise numirti — numiręs Nikodukas-Nikodimas Rakauskas buvo palaidotas Elmwood kapinėse — Winnipeg'e.

Klube pagyrė Nikoduką

Liudviko Jesilionio pasirūpinimu Winnipeg'o Lietuvių klubo palydovams buvo surengti geri pietūs, kur gausdini buvo pagaminusios gardžius valgius, o

Bryan' mokyklos, Superior, Wisc., gimnastikos mokytojas sugalvojo naują mokinių pratimą su parašiotu. Vaikai, pagal muzikos taktą, išmeta parašiotą į viršų ir daro įvairius judesius, kol parašiotas oras išleina ir jis vėl sugrįžt ant žemės.

gaspadoriai tvirtais gėrimais pavaisino palydovus. Buvo pagirtinai malonu matyti, kad Jesilionių visa šeima laidotuvėse dalyvavo, kaip tai pats Liudvikas Jesilionis, jo sūnus policininkas su žmona, abidvi dukterys; viena su savo vyrų ukrainiečių policininku, antroji su savo vyrų ukrainiečių advokatu, visi su savo vaikais — Jesilionio anūkais.

Buvo pasakytos su atitinkamu pagyrimu prakalbos, kokių savo amžiuje, daugiau kaip pusimty metų laidotuvėse dalyvaudamas, dar nebuvau per laidotuves girėdėjęs, kad kas girtų numirėlį už "šnabiuko" pomėgį. Bet, kaip patarlėje yra sakoma: Jei nori žinoti koks esi, apsisėsk; tai išgirsi koks esi, o jei nori būti geras, tai mirk, tai visi tave girs. Liudvikas Jesilionis, kaip laidotuvėms vadovaujantis šaukė kalbėtojus kalbėti. Pirmiausia kalbėjo žinomas jaudinančių prakalbų sakytojas Vladas Steponavičius. Šį kartą Steponavičius tokiu graudingu susijaudinimu kalbėjo, kad net pats save "sugraudeno".

Girdi, kas, kas, bet jau bankai Nikoduko pinigais nesinaudojo — jis juos pats išleido — pragėrė, bet į bankus nedėjo!

Dėl tokio Steponavičiaus nuosirdžiai teisingo pasakymo, kairiųjų akys, o ypatingai moterų, į Steponavičių nukrypo. Atsisojusi kalbėti nuosirdi ir gera kalbėtoja Samulaitienė, kuri atsisveikiant ir susirinkusią publiką, dažnai aiškiai pakalba ne tik lietuviškai, bet dar angliškai ir net ukrainietiška ir, jau ilgą laiką per radio "Byline" angliškai kalbėdama, net miesto valdininkus apibardama "išaiškino", kad Nikodukas negalės Jesilioniams padėti vaikų auginti, nes Nikodukas pinigų pragerdavęs, draugams klube užfundydams. Kartą ir jai pačiai Nikodukas "minkštą" gėrimą užfundijęs.

Geriausiai Nikoduką pagyrė draugė ponitė Šarauskienė, neperseniai iš Lietuvos pas vyrą atvykusi, gana garsų balsą turėdama skambingais žodžiais kalbėdama pasakė, kad Nikodukas buvęs daug geresnis žmogus, negu tie, kurie kas sekma dienis eina į bažnyčią melstis ir spaviedotis. Nikodukas (ji sakė) gali sėdėti arčiau prie Dievo kojų, negu tie, kurie bažnyčioje vaizduojasi didžiausiais katalikais.

Uolus katalikas Viktoras Novogrodskas gražiai pasakė, kad Nikodukas buvo geros širdies žmogus, kad jis per savo amžių gyvendamas vargo ir, geras būdamas, nors po mirties susilaukė geros pagarbos — iškilmingo palaidojimo.

Kanados Lietuvių Tautos Fondo Atstovas Winnipeg'e, kartu Winnipeg'o Lietuvių klubo Finansų sekretorius Juozas Demereckas kalbėdamas pasakė, kad velionis Nikodukas siuntė pinigų į Lietuvą mielam savo broliui, už kuriuos jo brolis nusipirkęs "maniežą" (rusvelką arkliais traukiamą — sukamą ratą, nuo kurio didelis ilgas diržas eina prie kuliamos mašinos). Demereckas dar paaiškino, kad Nikodukas paskutinis Winnipeg'o mieste padėjo vadeles arkliukų, kuriais vežiojo po Winnipeg'o daržoves. Nuo to laiko Winnipeg'o mieste niekas arkliais nebemazinėjo.

Vlado Steponavičiaus išprovaikuotas kalbėti, žodį tarė ir Kostas Strikaitis. Tai plačiai spauldijose rašinėjantis, ilgą laiką buvęs Winnipeg'o Lietuvių klubo pirmininkas, bei sekretorius, taip jau buvęs Pasaulio Lietuvių Bendruomenės skyriaus Winnipeg'e pirmininkas ir dabar esantis to skyriaus sekretorius. Net Vokietijoje, Hamburgo universitete teisė studijavęs, Strikaitis kalbėjo kaip koks garsus poetas, palygindamas savo tėvo pasakytus žodžius savo vaikams: "Sunkų gyvenimo akmenį ritau iki čia, toliau jį risti tai jūsų dalia". Pasakymas tiko ir likusiems Nikoduko draugams.

Strikaitio kalba pavaldavo tikrą neišvengiamą tiesą.

Pagaliau, šermeninių pobūvio tvarkos vedėjas Liudvikas Jesilionis pašaukė kalbėti pašalpinės sekretorių Kazį Beniūšį, kuris tik pasakė, kad visi kalbėtojai esą gana gerai ir užtektinai pakalbėjo, tai jam nebėso ko kalbėti, tai tik paaiškino, kad Nikodukas priklausė prie Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugijos St. Boniface ir Winnipeg'o 7-tos kuopos nariu ir kad Nikoduko pomirtinė esanti užrašyta 7-tai kuopai, tai jo pomirtinė būsianti atiduota Liudvikui Jesilioniui,

kaip pradėjusiam rūpintis Nikoduko palaidojimu.

Lai Nikodukui būna lengva išlėsti naujos tėvynės Kanados žemėje.

K. Beniušis,
Senas Naujienietis

RECESIJA BAIGSIS 1975 METAIS

JAV ekonomija kentės recesią iki trečiojo 1975 metų ketvirtinio, autoretingai skelbia Conference Board ekonomijos forumas New Jerke, sudarytas iš 11 ekonomistų ir sociologų, kurie susirenka posėdžio dukart per metus.

Forumas numato, kad vartojimo dalykų kainos, kurios šiemet pakilusios 10.9%, ateinančiais 1975 metais pakilsiančios 9.9 nuošimčiais. Nedarbas 1975 m. pakilsias iki 7.3 nuošimčių. Šiemet bedarbių skaitoma 5.6 nuošimčiai. Industrijos produkcija, kuri 1974 metais yra kritusi 0.7%, ateinančiais 1975 metais krisianti iki pusantro nuošimčio.

JEI "NAUJENAS" TUPASAKYSI, TAI IR KITAM PASAKYSI, KAD JOS RAŠO TIKRĄ TIESĄ — JK' EIDZIA SVIESA

DĖDĖS ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI

YRA GERIAUSIA DOVANA

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozą Adomaitį - Dėdę Šerną asmeniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo pasakų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dėdės Šerno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus laikus ir paskaityti gražių istorijų. Naujai atvykęs lietuviai gautų žiemos ar vasaros pasisveikintams nupirkti Antano Rūko parašytą VIENISO ŽMOGAUS GYVENIMĄ. Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradžiugins kiekvieną, kas jį išsimena ir pažinojo, o naujesiems ateiviams, jauniui, rašytojo ANTANO RŪKO lengvas, vaizdus, gražia literatūrinė forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų lietuvių šviesuolių gyvenimu ir jų kieta, ideologine veikla.

Antanas Rūkas, VIENISO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozą Adomaitį - Šerno gyvenimo bruožai. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJENŲ" ADMINISTRACIJOJE

Different hopes for different folks.

People want different things from a college education.

But they all agree on one thing. It takes more than brains to get a diploma.

Why not make the burden a little easier. Start buying U.S. Savings Bonds now.

Bonds are a dependable way to build a college fund for your children. And an easy way to start saving them is by joining the Payroll Savings Plan. Start a college fund

now with U.S. Savings Bonds. They just might let your kids spend more time studying and less time working to stay in school — whatever they hope to be.

Buy U.S. Savings Bonds

New U.S. Bonds pay 6 1/2% interest when held to maturity at 5 years, 10 months at 4 1/2% and 3 months at 3 1/2%. Bonds are sold at 100% of face value. Interest is not subject to state or local income taxes, and federal tax may be deferred until redemption.

NAUJENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

- SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmoko daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdrau-ties nariams.
- SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvy-bes apdraudą ir ligos pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIE-NIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.
- SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.
- SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment In-surance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studi-joms ir gyvenimo pradžiai.
- SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.
- SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asme-nims. rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų na-riams. Už \$1,000.00 akcidentinės apdraudos mokeskis \$2.00 į metus.
- SLA — kuopus yra daugumoje lietuvių kolonijų Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausite pausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

KNYGA GERIAUSIA DOVANA KALĖDOM

Kiekvienas lietuvis, kuriam rūpi gimtinio krašto laisvė ir lietuvių gerbūvis, privalo susipažinti su žemiau išvardintomis knygomis. Čia suminėtas knygas galima užsisakyti Naujienose.

Juozas Kapočinskas, SIAUBINGOS DIENOS. Atsiminimai apie džiūt Lietuvą, bėgimą nuo bolševikų ir gyvenimą tremtinių stovyklose Vokietijoje. 273 psl., kietais drobės viršeliais kaina 4 dol.

J. Audėnas, PASKUTINIS POSEDIS. Minučių tikslumu aprašyta paskutinės nepriklausomos Lietuvos dienos ir valandos, kuriose yra išryškėjęs nesikeičiantis komunistų klaidingumas pavergiant tautas ir asmenis. 270 psl. Kaina \$4.00.

ČIKAGIETIS IŠPŪDŽIAI KOMUNISTŲ PAVERGTŲ LIETUVŲ. Autorė buvo Vilniuje, Trakuose, Druskininkuose, Kaune, Naudakiuose, Klaipėdoje ir Palangoje. Vaizdus aprašymai, ką ji ten matė, kokias kalbas girdėjo ir ką jai žmonės pasakė. 96 psl. \$1.50. Yra taip pat išversta į angli kalbą.

D. Kuraitis, MAGIŠKUOJU KILIMU Į VILNIŲ. Kelionės į Lietuvą išpūdziai. Ilustruota foto nuotraukomis. 331 psl. \$3.00.

D. Kuraitis, KELIONĖ Į ANAPUS GELEŽINIS UŽDANGOS. Autoriaus pastabumų neapgauna Inturisto ir agitpropo propaganda bei užmaskavimai. Abi knygos parašytos lengvu, gražiu stiliumi.

Vincas Zemašius, LIETUVIŲ ETNINIŲ SIENŲ KLAUSIMAI. 3 istoriniai žemėlapiai. 106 psl. Kaina \$2.00.

Vincas Zemašius, LIUBILNO UNIJOS SUKAKTIES PARAŠTEJE. 84 psl. Kaina \$1.50.

Sie ir kiti leidiniai yra gaunami NAUJIENOSE, 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608 atsilankant darbo valandomis arba užsakant paštu ir pridėdant čekį ar pinigų perlaidą.

JUOZO MIKUCKIO SVAIČIOJIMAI

(Tęsinys)

Keitėsi laikai, pasikeitė ir terorizavimo priemonės. Pirmausia, va, tokia Brooklyn Vienių, anot Mikuckio "iš tautininkų pavirtusi į nežinia ką" paskelbė kad Juškenas dar kuklesnėse pareigose buvęs, būtent kaceto prižiūrėtoju. Vilnis net rašė, kad buvęs kacetu komendantu! Kąžkoks Zopastas pranešė, kad buvęs Wolfenbütelio kreisleiteriu.

Palietus kunigą Vaišnį ir pasisakius dėl Jonynienės vado-
dėlio viskas apsisvertė aukštyn
kojomis. Jau pradėjau gauti
anoniminius laiškus grąsinant
mišių užpirkimu ir įsakant ty-
lėti, kaip pelei po šluota o ne,
tai galiu skaudžiai nukentėti.
Štai kažkoks Jonas Križanaus-
kas (Laiškas įmestas Melrose
Parke) ant voko jau rašo "An-
herra S. Jushkenat". Ir laišką
pradeda tokia įžanga: "Heil
Hitler Volksgenosse! Tikiu,

kad Aukščiausias mane apsau-
koja nuo skaitymo Vilnės, su-
kvailėjusių Laivos Lietuvos ir
sužvėrėjusių Naujienų! Labai
jau nekatalikiškai visaip iško-
liojęs, laišką rašėiva pasisako-
esąs "tikros katalikų tikybos
išpažintoju" ir pagrąsina nu-
tolti, nes jis gerai žinąs, koks
aš baisus žmogus buvęs Vokie-
tijoje. Rašo, kad Jonynienės
vadovylyje paveikslai esą skel-
bia "krištolingą tiesą" apie
Lietuvos gyvenimą.

Galvoju, iš kur tie gandai
atsirado. Ir kasgi juos paga-
liau sugalvojo? Nagi pasiro-
do ir čia talkininkavo Juozas
Mikuckis. Jis savo knygoje apie
Juškeną taip rašo: "Vatėnsta-
to komendanto dešinioji ranka
— S. Juškenas, buvęs vokie-
čių baudžiamosios stovyklos
prie Braunschweigo kome-
danto". Kvailiau ir nebebu-
vo galima išgalvoti. Juškenas
vienus metus išbuvęs "Werk-

schütze — fabriko sargo padė-
jėju, likusį laiką iki Vokietijos
kapituliacijos išdirbo "Be-
triebskrankenkasse" (ligonių
kasoje) visą laiką toje pačio-
je vietoje išgyveno ir perėjęs
įvairius "skringingus" atsirado
Amerikoje.

Mikuckis dar rašė, esą "tar-
domi liudininkai pasakojo,
kad E. Drazdauskas kacete
Grossrozene kojomis sulaužė
krūtinės ląstą daugiau kaip
100 kalinių, tarp kurių buvę
ir anglų kareivių. Anglai Draz-
dauską pakorė". Tikrumoje
Drazdauskas 1956 m. mirė sa-
vo mirtimi Vokietijoje — nie-
kas jo nepakorė! Mikuckis
juodina daugumą stovyklos
gyventojų. Jau būdamas ok.
Lietuvoje rašinėjo, akd Wa-
tenstedto stovykloje gyvenęs
gimnazijos direktorius Petras
Stankevičius esąs vienas iš pa-
doriausių, humanistas ir dar
geriausių ypatybių pilnas. Gi
šioje knygoje jau visaip kolio-
ja, hitlerininku ir kitokiu ne-
naudeliu laiko. Matomai enka-
vedistai nesutiko su jo anksty-
vesniais teiginiais.

Skundžiasi, kad pasislėpus
galima buvo klausytis Vilniaus
radio. Jį užklupęs S. Jankaus-
kas, besiklausant Vilniaus ra-
dijo, tai jis turėjęs aiškinti
norįs ir apie priešą sužinoti.
Tikrumoje niekas nedraudė
jokių radijo klausytis ir man
beveik kasdien teko pas An-
taną Švitrą klausytis radijo
pranešimų, neišskiriant ir
Vilniaus. Tas žinias vėliau

MALONIAUSIA LIGONINĖS TARNAUTOJA

Ponia Marta Marozienė, gyvenanti 2741 West 62 St., visų yra pripažinta maloniausia šv. Kryžiaus ligoninės tarnautoja. Liepos mėnesį ji buvo visų pripažinta paslaugia, teisinga, tikra ir malonia tarnautoja. Visos ligoninės tarnautojos yra paslaugios ir kiekviena stengiasi pagal savo pajėgumą patarnauti ligoniams, bet sergantiems, o kartais ir sveikam, neuztenka patarnauti, pareigą atlikti. Visi kitoks atrodą patarnavimas, kada jis nuosirdžiai ir maloniai yra teikiamas. Tada patarnavimas yra dvigubas, pinigais neįkainuojamas, visiems laikams širdį paliečiantis.

parašydavau ir ant sienos iš-
kabindavau kitiems pasisaki-
tyti.

Giriasi, kad su surinktomis
žiniomis prie Helmstedto mies-
telio demarkacijos liniją slap-
tai pereinavęs pas rusus.

Su enkavedistų užduotimis
lankėsi pas pulk. Škirpą, No-
vickį, Mackevičių ir kitus.
Apgailėstauja, kad: "Netoli
Berlyno, Potsdame įvykusio-
je garsioje konferencijoje, be
kita ko, buvo nutarta uždraus-
ti visus nacionalinius komite-
tus, kurių veikla nukreipta
prieš Tarybų Sąjungą", bet
anglai ir amerikiečiai susita-
rimo nesilaikė ir toleravę to-
kių komitetų buvimą.

Piktai aprašinėja politrukų
i stovyklas atvežtos literatūros
draskymą ir deginimą. Girdi
i Schwäbisch — Gmünd sto-
vyklą atvažiuojančius tarybinius
leitenantus lietuvius K. Čepas, tai
jį net "prasciokėliai bernai"
kolioje. Prisimenu leitenantą
Čepą iš 1940 metų kuomet jis
vielomis ar virvagaliais surai-
šiotus ir nešuraisiotus iš Vil-
niaus ir švenčionėlių kariuo-
menės įguly su rusų kareivi-
vais per Turmanto stotį lie-
tuvius karius lydėdavo į Sibi-
ro tremtį.

Mikuckiui ir Balfas užkliū-
na. Čia jis prirašė įvairiausių
nesąmonių vis stengdamasis
įradyti, kad ir Balfas yra poli-
tinė oragnizacija. O savo tei-
ginius sustiprinti kaip pavyz-
dį nurodo, kad Jonas Valaitis
atvykęs į Watenstedto stovyk-
lą atvirai raginęs lietuvius emi-
gruoti į Ameriką ir liepęs sto-
vyklose sekti komunistus. Tik
rumoje Jonas Valaitis tik pa-
pasakojo apie Amerikos gyve-
nimo sąlygas, na ir patarė, jei
jau emigruoti, tai geriausia į
Ameriką. Apie jokių komunis-
tų sekimą nebuvo kalbos. Kiek
vienas s tovyklos gyventojas,
išskyrus Mikuckį, bijojo ru-
siškojo komunizmo ir su jais
jokių reikalų neturėjo.

Mikuckis sakėsi dažnai bu-
vojęs pas gen. Plechavičių ir
nutaręs nugirdžius perduoti
rusams, bet centras nedavęs
sutikimo. Daug kam norėjęs
snukius daužyti, bet vis susilai-
kydavęs. Čia tai dalinai teisy-
bė. Jeigu tik išgirdavo, kad
kas nors jį pavadino rusų šni-
pu, tai bėgdamas po stovyk-
lą vis grąsindavo "snukį su-
malti". Bet savo knygoje gi-
riasi, kad jis norėjęs snukius
daužyti tiems, kurie prieš ru-
sus pasisakydavo.

jungą Naujienos reakcingiau-
sias laikraštis.

Bemeluodamas ir visaip sa-
vo darbdaviams pataikauda-
mas, Mikuckis prašo net tokį
dalykėlį, kad, girdi, jį New
Yorke sekiojęs kažkoks lietu-
vis. Jis nuo jo slapstėsi ir po
gatvės bėginčjęs, bet vienoje
valgykloje tas tariamas lietu-
vis jį sugavęs ir pasiūlęs pirkti
pas jį marijuanos. Ir dar daug
melų, nesąmonių ir šmeižtų jis
prirašė. Kaip žmogus gali žė-
mai puliti.

Jis pats rašė, kad apie savo
gerus bičiulius ir draugus esą
ne etiška blogai rašyti, bet jis
tai daręs "aukštesnių tikslų
verčiamas". Dar būtų supran-
tama, kuomet Mikuckis blogai
atsiliepia apie lietuviškas or-
ganizacijas ir veikėjus. Tai
šnipto pareigos. Bet kuomet
jis aprašinėja ir šmeižia savo
buvusius draugus, kurie ru-
sams visai neįdomūs, tai jau
niekšo darbas.

Bendrai per visą Mikuckio
knygą, melas, šmeižtai ir be-
sąlyginis Kremliaus patikėti-
niams pataikavimas.

(Pabaiga)

Už viską sumokėti privalo vartotojai

Aplinkos švaros priežiūra šiū-
lo Illinojuje įvesti įstatymais pri-
valoma nuostata, kad alaus ir
minkštųjų gėrimų indai — bon-
kos ir skardinės būtų grąžina-
mos parduotuvėms, o parduotu-
vės jas grąžintų tų gėrimų pra-
monei. Kad vartotojai tuos in-
dus miečiau grąžintų, už kiekvie-
ną bonką ar skardinę pirkėjai
turi įmokėti po 5 centus depozito.

Gėrimų pramonė tačiau tokiame
sumanymui visomis priemonė-
mis priešinosi, aiškindama, kad
bonkų ir skardinių grąžinimas
pramonei kaštuotų \$8.5 milijon-
us papildomam personalui sam-
dyti, padvigubėjusiai transpor-
tacijai ir įvairioms kitokioms iš-
laidoms, padidėjusioms privalo-
mą indų grąžinimą įvedus.

Kaip įskalbina pavyzdį nu-
rodo Oregon valstija, kur jau
10 mėnesių tokia tvarka veikia
ir tų gėrėlių kainos ko ne dvigu-
bai pakilo. Pavyzdžiui už 8 bon-
kas po 16 uncijų Seven-Up mo-
kama Chicagoje 99 centus, o
Oregon mokama \$1.85.

Išėjusi iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastan-
gas daryti įtakos krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis
bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

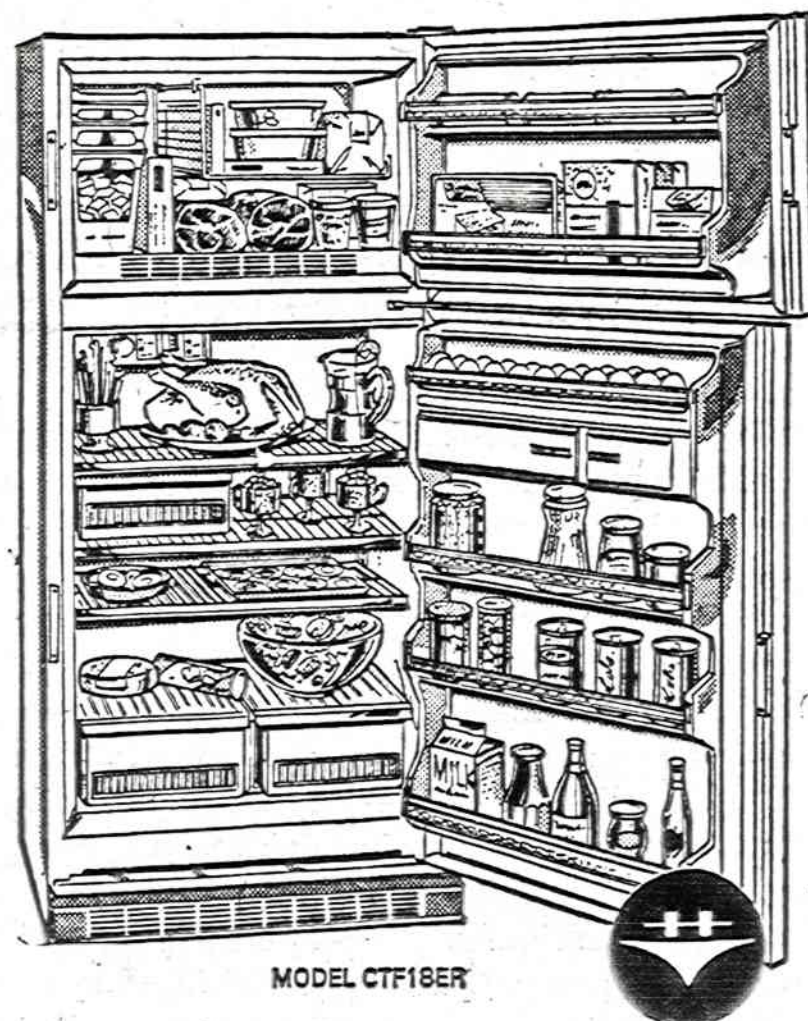
Now at GLASER'S

Hotpoint

BIG-CAPACITY
NO-FROST 2-DOOR
ON WHEELS

MODEL CTF18ER
17.7 cu. ft. capacity

- 30 1/2" wide, 66" high
- 4.78 cu. ft. freezer
- 12.91 cu. ft. fresh food section
- No-Frost throughout
- Rolls out on wheels
- Automatic ice maker accessory (available at extra cost) can be installed when you buy it... or it can be added later
- Power Saver switch can help reduce power consumption and cost of operation

MODEL CTF18ER

- Adjustable meat keeper
- Twin slide-out crispers
- Covered butter and cheese bins
- Portable egg trays
- Three Easy-Release ice-cube trays and bucket
- Equipped for Rapid Electrical Diagnosis

- Three adjustable cantilever shelves in fresh food section
- Adjustable meat keeper
- Twin slide-out crispers
- Covered butter and cheese bins
- Portable egg trays
- Three Easy-Release ice-cube trays and bucket
- Equipped for Rapid Electrical Diagnosis

Hotpoint

NO-FROST
REFRIGERATOR-FREEZER
ONLY 28" WIDE, 61" HIGH

MODEL CTF14CR
14.2 cu. ft. capacity

- 9.60 cu. ft. fresh food section never needs defrosting
- 4.58 cu. ft. freezer never needs defrosting
- Full-width Trilon crisper
- 5 1/2" door shelves
- Covered butter bin
- Portable egg tray
- Two Easy-Release ice-cube trays

MODEL CTF14CR

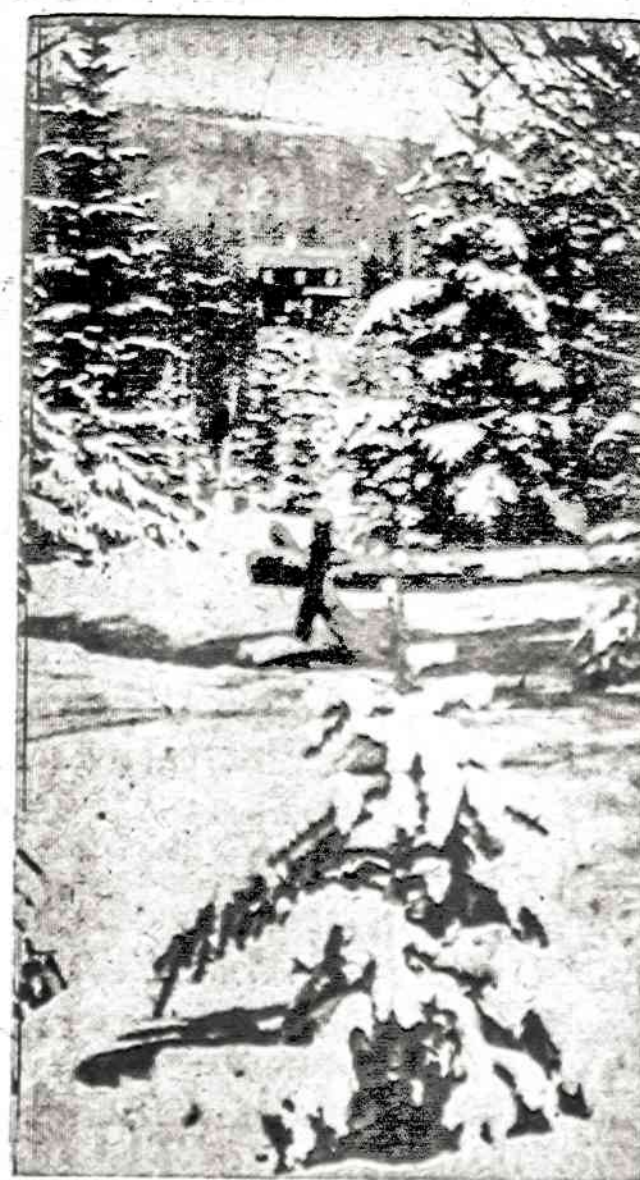
Glaser's Furniture & Appliance Co.

5115-5123 SO. KEDZIE AVE.

PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Taupykite dabar pas mus

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka di-
delius darbus. Pirma, jie padeda jums pa-
siekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra,
jie padeda sukurti geresnę apylinkę ben-
druomenę ir parūpina fondus namams įsigyti.
Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš
10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mė-
nesio pirmos.

NEW RATES ON SAVINGS CERTIFICATES

	PER ANNUM:
7 1/2%	\$5,000.00 OR MORE 4 YEAR MATURITY
6 3/4%	\$5,000.00 OR MORE 36 MONTHS MATURITY
6 1/2%	\$2,500.00 OR MORE 1 YEAR MATURITY

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS.

Isteigta 1923 metais.

Tel. 421-3070

Istaigos plėtuose kiemas automobiliams pastatyti.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone MA 1-6100

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
In Chicago \$30.00 per year, \$16.00 per six months, \$8.50 per 3 months. In other USA localities \$26.00 per year, \$14.00 per six months, \$7.50 per three months. Canada \$30.00 per year; other countries \$31.00 per year.	
15 cents per copy.	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemiesčiuose:	
metams	\$30.00
pusei metų	\$16.00
trims mėnesiams	\$8.50
vienam mėnesiui	\$3.00
Kitoje JAV vietoje:	
metams	\$26.00
pusei metų	\$14.00
trims mėnesiams	\$8.50
vienam mėnesiui	\$3.00

NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Seštadieniais — iki 12 val.

Fordas nuolaidų nedaro

S. J. Jokubka, Bridgeporte leidžiamos komunistinės Vilnės redaktorius, praeito ketvirtadienio numeryje bando savo skaitytojus įtikinti, kad lietuviai yra pasipiktinę prezidentu Fordu dėl JAV užsienio politikos. Prieš kelis metus Geraldas Fordas kalbėjęs Amerikos Lietuvių Tarybos suruoštamame parengime, turėjęs progos gerai susipažinti su Lietuvos byla, patardavęs kitiems politikams nepasitikėti sovietų valdžia, o čia dabar jis pats nuvykęs į Vladivostoką ir ten susitaręs su Brežnevu. Fordas visą laiką sėjęs "nepasitikėjimą sovietais, o dabar štai ką jis padarė:

"Na, ir kas išėjo? Prezidentas Fordas nuvyko į Vladivostoką ir susitarė su Brežnevu dėl strateginių ginklų sutarties. Nacionalistams pikta ir baisiai pikta". (Vilnis, 1974 m. gr. 12 d., 1 psl.)

Kad nacionalistai taip jau baisiai piktintųsi Fordu, Jokubka neįrodė. Jis pasinaudojo vieno žmogaus nuotalkom, bet net ir iš to žmogaus paskelbtų minučių Jokubka neįrodė, kad lietuviai Fordu būtų labiau pasipiktinę, negu anksčiau buvusiais kitais prezidentais. Geraldas Fordas JAV vyriausybės priešakin atstotojo tikslai prieš kelis mėnesius, tai jis neturėjo progos imtis tokių žingsnių, kurie būtų sukėlę jau tokią didelį lietuvių pasipiktinimą.

Visi žinome, kad prezidentas Fordas Vladivostoke susitarė su Brežnevu dėl strateginių atomo ginklų gamybos, bet ne visi žinome, kad Vladivostoke buvo aptartas ir Europos taikos klausimas. Visi žinome, kad Viehojė ir Ženevoje mėnesių mėnesiais ejo pasitarimai Europos saugumo ir taikos klausimais, bet iki šio meto nieko konkrečiau iš tų pasitarimų neišėjo. Vladivostoke Fordas Brežnevui aiškiai pasakė, kad Europoje Rusai turi priprasti gyventi su amerikiečiais. Europos saugumo ir taikos pasitarimuose Maskvos atstovai kiekvieną kartą reikalavo, kad amerikiečiai atšauktų savo karo jėgas iš Europos. Fordas Vladivostoke Brežnevui aiškiai pasakė, kad tokio dalyko nebus. Amerikos karo jėgos bus Europoje, kol ten nebus nustatyta pastovi taika. Brežnevas suprato Fordo žodžius, su jais sutiko ir prižadėjo to klausimo daugiau nebekelti. Kaip iš Vienos, taip iš Ženevos sovietų delegacijos buvo atšauktos į Maskvą naujomis instrukcijoms gauti. Reikia manyti, kad jis ir ateityje to nepadarys.

Spaudos klausimais (1)

SPAUDA, KAIP GINKLAS KOVOJE SU BLOGIU

P. STRAVINSKAS

Mūsų spaudoje vis kyla ginčus nesuapratimų. Kas kelia ginčai dėl spaudos gincų. Jūs spaudoje, yra daugio skai. Dažnas mūsų norėtų mūsų tytojų nemėgstami. Jie vadi spaudą matyti be jos gincų, be nami taikos ir ramybės ardy diskusijų, be nesutarimų ir tojais ir pan.

sovietų atstovai pasiūsti į Vieną, ateinančiais metais bus nuolaidesni ir beprasmių reikalavimų nekels.

Visi žinome, kiek mums visiems rūpėjo Simo Kudirkos klausimas. Pirmiausia visiems rūpėjo, kad komunistai nenužudyti, kad nepradėtų kankinti jo šeimos, o vėliau, kad jam ir jo šeimai leistų išvažiuoti į užsienį. Amerikos Lietuvių Taryba kreipėsi į kongreso atstovus ir vyriausybės pareigūnus. Buvo pasiekti abu prezidentai. Prezidentas Niksonas reikalavo, kad Kudirka be pagrindo nebūtų kankinamas, o prezidentas Fordas pareikalavo, kad Simas Kudirka ir jo šeima būtų išleisti iš Sovietų Sąjungos. Brežnevas ir kiti pareigūnai žinojo, kad Kudirką jie turi paleisti iš kalėjimo, o Kudirkus išleisti iš Sovietų Sąjungos, jeigu jie nori bet kokių pasitarimų prekybos klausimais.

Sovietų valdžia, gavusi tokį prezidento Fordo laišką, jį svarstė ir nutarė Kudirką išleisti ne tik iš kalėjimo, bet ir iš Sovietų Sąjungos. Prezidentas Fordas taip pasielgė, nes Simo Kudirkos byla jam buvo gerai pažįstama. Jam taip pat yra žinoma ir visos nepriklausomos Lietuvos byla. Jį gana tiksliai informavo Michigan valstijoje gyvenantieji lietuviai, bet dar tikslesnių žinių jam suteikė Amerikos Lietuvių Taryba, kai susitarė su juo suruošti lietuvių tautos genocido parodą. Paroda buvo atidaryta Chicagoje, o Fordas pasakė pagrindinę kalbą, kurioje buvo paliesti ne tik Lietuvos, lietuvių tautos bei Sovietų Sąjungos santykiai, bet buvo panaagrinioti Sovietų Sąjungos ir JAV santykiai. Kiekvienam, klausiusiam jo kalbos, buvo aišku, kad kongreso atstovas Fordas turėjo tikslią nuovoką apie sovietų valdžios tarptautinių teisių ir susitarimų laužymą. Vėliau visa Gerald Fordo kalba buvo atspausdinta Naujienose.

Lietuviai prezidentą Fordą gana gerai pažįsta. Ką Fordas lietuviams prižadėdavo, tą jis atlikdavo. Su prezidentu pasimato įtakingesnieji Amerikos lietuviškų organizacijų atstovai. Su juo pasimatydavo lietuviai respublikonai, kai jis buvo respublikonų partijos vadas atstovų rūmuose. Jis gražiai priimdavo Amerikos Lietuvių Tarybos atstovus, nepriklausančius respublikonų partijai. Ne tik priimdavo, bet ir atidžiai išklaudydavo jų pageidavimus. Lietuviams nėra jokio pagrindo pykti ant prezidento, nes iki šio meto jis nepadarė jokio gesto, kuris būtų kenksmingas lietuvių tautos bylai arba paskiriems lietuviams.

Svarbu, kad prezidentas žinotų visą lietuvių tautos nelaimę; kad jam būtų aiškūs Lietuvos pavergimo faktai; kad jis aiškiai matytų, kaip sovietų valdžia jėga, melu ir apgaule atėmė Lietuvai nepriklausomybę, pavergė visą kraštą ir nepaprastai žiauriai išnaudoja krašto gyventojus. Kai žmogus žino faktus, tai jį sunku apgauti. Prezidentas Fordas Lietuvos pavergimo faktus labai gerai žino. Nežinome, kad jis būtų padaręs bent vieną gestą, kenksmingą pavergtai tautai. Lietuviams nėra pagrindo ant jo pykti. Reikia turėti vilties, kad jis ir ateityje to nepadarys.

Ir aš, va, daugiausia rašęs gincijamais klausimais, greičiausia, esu tokiu laikomas. Nors 1974. XII. 11 d. "Naujienose" pasisakęs už mano "paskelbtos" taikos savaitės pradžiaman malonus p. Mykolas Maksvytis ir labai mane išgyrė, pavadindamas net "visapusiškai įdomiu kolumnistu", bet aš niekuomet nedrįsčiau atsiklausti mūsų, anot Br. Railos, "liaudies", ką ji galvoja apie mane ir mano straipsnius. Visuotinė "liaudies" apklausa, atrodo, man, spaudoje gal daugiausia besiginčijantiame, būtų tikrai karti.

O vis dėlto aš visuomet buvau ir dabar esu už spaudos gincus, kaip neišvengiamus dažnai dargi net labai naudingus.

Aš esu pažiūros, kad spauda visais laikais buvo ir šandien yra ginklas kovoje su blogiu; kad spaudos žmonės yra anot James Malvin Lee, gėrio armijos karininkai, nuolat aiškina, kur stovinti blogio armija, su kuria visiems doiriams, išmintingiems geros valios žmonėms, ypač spaudos priemonėmis reik kovoti.

Tiktai, žinoma, ne visa spauda tokia yra. Pirmiausia, tokia yra tik idejinė spauda, ne komercinė, kuriai rūpi tik pinigai. Tokia komercinė spauda kovoja su blogiu yra abejinga, neutrali. Toliau, yra ir blogos spaudos, su kuria gerajai spaudai reik būtinai kovoti. Apie tokią spaudą kada ir mūsų Adomas Jakštas — prel. Aleksandras Dambrauskas yra pasakęs, kad ją skaitydamos ir visą jos žalą žmonėms turėdamos prieš savo akis, žmogus imi ir pagalvoji, kad kažin ar negeriau būtų, kad tos spaudos visai nebūtų... Tai labai kartūs žodžiai spaudos leidėjams ir redaktoriams, bei kitiems spaudos veikėjams, pasakyti to mūsų spaudos veteranų, daugelio laikraščių redaktorių, steigėjų ir leidėjų, mūsų žymaus žurnalisto, publicisto, literatūros kritiko, netgi ir poeto. Jie pasako ir tai, kad visiems spaudos žmonėms reikia visapir su ta bloga spauda, su pasireiškančiu joje blogiu ir kovoti, kaip tą darė ir pats Adomas Jakštas, kovodamas su klaidomis ir blogiu, kaip jis juos suprato, ir rimtais straipsniais, ir humoru, ir lengvu stiliumi ir filosofinėmis studijomis.

Tą darė ir kiti pasaulėžvalgy ir politinių įsitikinimų mūsų veikėjai, spaudos žmonės, jų tarpe ir "Naujienų" redaktorius Dr. Pijus Grigaitis, dešimtimis metų, iki pat savo mir-

Pabaltiečių jaunimo suvažiavimas Bad Godesberge

Jau eilė metų, kai kunigas Juozas Urdzė Bad Godesberge, Pabaltiečių krikščionių studentų sąjungos name ruošia studentų ir jaunimo suvažiavimus. Toks suvažiavimas šiemet įvyko spalio mėn. 31—lapkričio 3 d.

Reikia pažymėti, kad tokie suvažiavimai riša vienybės Pabaltiečių kraštų jaunimą išėjimoje, nes visi kartu klausosi puikių paskaitų, gieda ir dainuoja bei sportuoja. Bad Godesberge nebuvau keletą metų, bet turiau atvirai pasakyti, kad dėka kunigo Juozo Urdzės ir ponios Urdienės nuodirumo ir atvirumo atmosfera buvo puikiai ir jaunimas jau tūsi laisvas, nesuvaržytas. Jaunimas klausėsi tų paskaitų, kurios jiems buvo įdomios. Ypač vakarai prie židinio suartino trijų tautų jaunimą.

Gražiausias vakaras man buvo šeštadienį, lapkričio 2, kai po pianino koncerto, dueto, (dainavo jauna lietuvė Albina Kablauskaitė ir jaunas lietuvis Valdemaras Kučma iš Solingeno lietuvių liaudies dainas modernia forma) ir skaidrių rodymo visi susėdo ir traukė lietuviškas dainas.

Latvių jaunimas buvo mūsų lietuviškų dainų taip sužavėtas, kad pasiėmęs dainorėlį dainavo kartu. Tame suvažiavime buvo tik trys vyresnio amžiaus estai. Lietuvių tą šeštadienį jau buvo apie 18, jų tarpe trys "Baltijos" kvinteto nariai iš Wuppertalio. Tie trys vyrai — Bertulaitis, St. Jasulaitis ir E. Rotkis — savo puikiais balsais sustiprino lietuvių dainas.

Iš jų visų ir mums šiandien reikia pasimokyti. Norint, ar nenorint, bet turim visi spaudoje rašantieji kovoti su blogiu, kaip mes jį suprantame. Turime nevengti nei spaudos gincų, kai jie būtinai tiesiai išaiškinti arba kovoti su blogiu, keliant aiškėn kitų spaudoje parašytą netiesą, faktines ar dorines klaidas ir pan.

Žinoma tą visą turime daryti gerais tikslais, gera valia, kad ir stipriu, bet teisingu žodžiu. Siekimas tout a prix, t. y. bet kuria kaina taikos ir kapu tylos mūsų spaudoje — tai siekimas tos tylos apgaubtose kapuose palaidoti tiesą ir teisingumą ir moralę, teisingą asmens ir tautos interesus, žodžiu sakant, visokeriopą gerį, dėl kurio mes visi, ypač gi spaudos žmonės turime kovoti.

(Nukelta į 5 psl.).

JUOZAS ŠMOTELIS

SENOVĖS LIETUVIŲ TIKĖJIMAS IR DIEVAI (MITOLOGINIAI PASAKOJIMAI)

8

5. Jau buvo atėjęs pietų laikas ir lietuviai, padėkoję Perkūnui už pastogę, nuėjo į dobilų lauką pietauti. Kai jie sugrįžo, dievas Perkūnas buvo jų pastogę gerai įrengęs ir net krosnį sukravęs. Tą naktį lietuviai miegojo jau urve, samanų patale. Lauke lijo, kalno viršūnėje švilpavo vėjas, bet lietuviai buvo sausi ir nedrebėjo.

6. Antrą ir trečią dieną Perkūnas išmokė lietuvių pasidaryti akmenis kirvuką ir peilį, nusi-drožti iešmą, pasigauti ir užmušti aviną, nulupti jo kailį, išmėsinti, mėsą išsikepti, o iš kailių pasisiti kailiniukus.

7. Trečios dienos vakare dievas Perkūnas ir dievaitė Linksminė išvyko į dangų, nes lietuviai jau tapo pajėgūs savystoviai tvarkytis.

K. Vainauskas

XII

KITI DIEVO PRAAMŽIAUS RŪPESČIAI

1. Anuo laiku, kai ant žemės žaliavo pievos ir miškai, tyvuliavo ežerai bei vandenynai, padangėse judėjo debesys, o iš debesų krito lietus, žemė tapo labai patraukli vieta.

2. Visų dievų karalystėse aidėjo šnekos, kad lietuvių dievas Praamžius ant žemės yra sutvėręs visokių keistų tvėrinių. Visi maudė (labai geidė) ten nuvykti ir savo akimis pamatyti. Nuvyko ir pamatė. Kiekvienas svečias dėsoji įžadus, kad ir jis tvėrs, nes ir jis yra dievas, pilnas galybės.

3. Pirmasis po Praamžiaus pradėjo tvėrybą Murinų dievas. Jis tarp lietuvių nesimaisė. Nusileidęs kitame žemyne, jis tvėrė augmenis: vienus panašius į Praamžiaus sutvertuosius, kitus — nepanašius. Taip kaip ir Praamžius jis darbovosi tverdamas gyvulius. O jo sutverti žmonės buvo murini (juodi), nes ir jis pats — Murinas.

4. Praamžius sekė dievo Murino žygius, bet nieko nesakė, nes ir anas Praamžiui nieko nesakė.

5. Po vienos antros vasaros, Praamžius nuvyko į kitą žemyną ir ten rado bent kelis besidarbuojančius dievus. Vieni dievai tvėrė augmenis ir gyvulius, panašius į Praamžiaus sutvertuosius, kiti — savotiškus, kitokių. Ir jų sutverti žmonės buvo savotiški. Praamžius žiūrėjo, bet nieko nesakė, nes ir anie nieko nesakė.

6. Praamžius atvyko į savųjų apylinkes, ir čia rado besidarbuojančius dievus. Visi tvėrė savuosius, ir visų sutvėrimų savotumas savotiškai reiškėsi, nes visi dievai buvo truputį kitoki.

7. Praamžius susirūpino. Jis įžiūrėjo liūdną ateitį saviesiems (lietuviams) ir tiems naujai sutvertiesiems. Jis įžvelgė ateitį, kuri niekam ne-

patiks; kurioje žmogus žmogaus neapkęs; žmogus žmogų žudys. Liūdną ateitį Praamžius matė, bet nieko nesakė, nes ir anie jam nieko nesakė.

8. Praamžius regėjo, kad mažne visi dievai, artimieji ir tolimieji, tvėrė savuosius tuo tikslu, kad savo garbę padidintų, kad daugiau garbintojų suteltų. Tik jis vienas negeidė garbintojų ir nevertino garbinimo, ypač tokio, kuris yra gautas grąšinimais iš tvarinio burnos.

9. Ir Praamžius toluome regėjo netikrovės pradus, kurie tvėnkėsi lyg juodi debesys ir pamažu slinko link lietuvių žemės. Jis jaudinosi, bet grėsmę sulaukyti nesimė, nes nebuvo visagalys.

Kun. P. Mažeika

XIII VĖLIŲ GLOBOS KLAUSIMAS

1. Praamžius apskaičiavo, kad jau greit baigsis trečias šimtas metų nuo pirmųjų lietuvių sutvėrimo, o vėlių globos klausimas dar tebėra neaptartas. Vėlės dar neturi pareituvų (užeigos).

2. Ir suėjo visi dievai ir dievaitės, ir aptarė vėlių klausimą, pritardami Praamžiui, kad dangaus karalystė nėra vieta vėlėms gyventi. Jos yra pripratusios prie žemės, prie savųjų ir prie žemiškos aplinkos, tad danguje tik ilgėsis ir kentės.

3. Ir Praamžius jau buvo numatęs vietą anapus lietuvių žemės, kur nei vienas mirtingasis neįkeltytų koją, kur audros nekludytų ir šalčiai neateitytų, o tik šiltas debesis laikas nuo laiko atplauktų ir

palaistytų Anapilio palmes ir gėles. Anapilio vidiuryje Praamžius sutvėrė kristolinę trobelę, kurioje vėlės ir dievai galėtų susieiti. Anapilis visiems dievams patiko.

4. Kai prisiartinio laikas vėlių būties pakeitimui, į Anapilį pirmą pirmiausia atvyko dvi pirmųjų lietuvių vėlės ir veidas veidan susitiko su dievu Praamžium. Praamžius pasveikino vėles ir liepė naudotis būveinės patogumais. Paskiau atvyko pirmųjų lietuvių sūnų ir dukterų vėlės, bet daugelis vėlių liko savose apylinkėse ir laukė naujo paskyrimo, nes taip norėjo Sutvėrtojas Praamžius. Daugelis vėlių pasirinko bastūnių buitį, kad tik galėtų pasilikti arti savųjų.

Kun. P. Mažeika

XIV

TVĖRYBA DAR NEBAIGTA

1. Besilaikydamas žemėje dievas Praamžius regėjo, kad tvėrybos darbai yra dar nebaigti — dar reikia dievų ir dievaitių, kurie iš arti stebėtų žemę ir tvarkytų jos reikalus. Pirmiausia reikia tokios dievaitės, kuri, laikui atėjus, pakirstų žmogaus gyvenimo siulą.

(Bus daugiau)

SKAITYKITE IR PLATINKITE DIENRAŠTĮ "NAUJIENAS" JOS VISAD RAŠO TEISYBĖ

OPERATION KEELHAUL

Jau ketvirtus metus einas Toronto dienraštis "The Toronto Sun" (vietojo sustojusio "The Telegram"), jau yra pasiekęs 115,000 tiražą. Laikraščio pasisekimo priežastim tenka laikyti jo atvirumą. "The Sun", kaip ir "Naujienos" nieko nevydėdavo. Apie viską rašo tiesiu, o dažnai net aštriu žodžiu.

Laikraštis yra mėgiamas naujų ateivių, o skaitytojų laisvų skyrinių ne retai matosi ir lietuviškų pavardžių. Dienraštis turi sutelkęs stiprių kolumnistų, kurie aktyviai ir įdomiai gvildina nūdienos problemas. Vienas iš darbščiausių yra pats redaktorius Peter Worthington.

Dar "The Telegram" ėjimo laikais jis buvo keletą metų specialiu korespondentu Maskvoje. Ten jis susipažino su sovietų gyvenimu ir dabar nepagalbi jiems atviro žodžio.

Spalio 28 laidoje, "The Sun" išspausdino ilgesnį P. Worthington straipsnį apie Juliaus Epsteinio parašytą knygą "Opera-

tion Keelhaul". Toje knygoje autorius paličia pereito karo pabaigą ir plačiai aprašo sąjungininkų priverstiną pabėgėlių grąžinimą sovietams.

"Operation Keelhaul" yra vieno profesoriaus faktais dokumentuota knyga, kuriai medžiagą autorius rinko išsčius 25 metus. Autorius, vadovaudamasis knygoje nurodytų faktų detalėmis, yra patraukęs Amerikos vyriausybę į teismą. Byla dabar esanti Aukščiausiam teisme.

Pradėdamas straipsnį, Worthington teigia, kad nuo karo pabaigos jau esą paskelbti visi ano metu slaptieji dokumentai. Didėsi vėsto karo nepasisekimai, pralaimėti mūšiai, jų priežastys ir kaltininkai esą visiems jau žinomi. Pagal nusistovėjusią taisyklę, praėjus tam tikrai laikui, visos paslaptys tampa mažareikšmėmis ir jos yra atidengiamos. Bet viena, ne tiek surišta su kariniais veiksmais, kiek su žmoniškumo paneigimu yra stipriai saugoma ir laikoma po "top secret" uždanga. Tai esanti viena iš juodžiausių, viena iš gėdingiausių ir nedovanotinų sąjungininkų kriminalų, kuriame dalyvavo Churchill, Roosevelt, Macmillan, Stettinius, Eisenhower, 2 Alexander, Montgomery, Patton, Patch, Kennedy.

Sąjungininkų elgesys buvęs toks nežmoniškas ir tiek nepateisinamas, kad "Operation Keelhaul" ir dabar tebelaidkomas griežčiausioje paslaptyste. Karui pasibaigus ir Stalinui reikalaujant, Londone ir Washingtono buvo sugalvotas žiaurus sovietų piliečių grąžinimo planas. Nežiūrint kas buvo tie sovietų pi-

liečiai, ar tik jų pavergtų kraštų žmonės. Nežiūrint kaip jie pateko į Vakarus, jie visi privalejo grįžti atgal. Ar tai pas vokiečius buvo belaisviai, ar savanoriškai tarnavę vokiečių kariuomenėj (tuo blogiau) ar perbėgę su besitraukiančia kariuomene, ar net senieji rusų emigrantai, vengdami bolševizmo, prieš 20 metų atsiradę Vakaruose. Sąjungininkai, neatsižvelgiant į priemones, turėjo juos visus grąžinti sovietams.

Knygoje nurodoma, kad prieš anglių ir amerikiečių vykdomų grąžinimų prisidėjo Italija, Danija, Švedija ir Suomija. Autorius yra apskaičiuota, kad sąjungininkai grąžino sovietams 7 milijonus žmonių. 3 milijonai iš jų buvo nužudyti.

Žinodami savo likimą sovietuose ir neturėdami kitokio pasirinkimo, grąžinamieji ėmėsi drastiškiausių gelbėjimosi ar savižudybės priemonių. Baisiosios grąžinimo scenos buvo Fort Dix pereinamojo stovykloje. Pradžioje buvo stengiamasi pabėgti iš priekabų, tačiau tai nepadarė ir nieko neįtariant, jie buvo apgrūdinti apnuodyta kava. Tokiose padėtyje jie buvo sugabenti į laivus — kalėjimus kelionei į Rusiją. Paaškęs tai apgaulei ir ieškant kitokių priemonių, prieš belaisvius buvo panaudota brutali jėga. Jiems priešintis, vežamieji būdavo sušūjami iki sąmonės netekimo. Būdami tokioje beviltiškoje padėtyje, grąžinamieji pradėjo žudyti.

Vienas būdingas atvejis aprašomas Austrijoje, kur 1945 m., angliai surinkę 2,000 priekabų, Stalino kovojusių kazokų ir perdavę juos sovietams. Iš duomenų paaškęs, kad tame skaičiuje tebuve tik 32% sovietų piliečių.

O kada sustiprinti sąjungininkų daliniai pradėjo supti 250,000 kazokų, daugiausia iš Vlasovo armijos, stovyklų, ten prasidėjo sukilimas. Kazokai, nebeturėdami kitokios išeities mėgino bėgti, bet pamatę, kad tai neįmanoma, ėmė žudyti. Stovyklą apsupę angli kariai pradėjo šaudyti į bėgančius belaisvius. Kaip autorius teigia, tai būvusi pasibaisėtina scena.

Pradžioje pabėgėliams prašant, net maldaujant pasigailėjimo, nieks nekreipė dėmesio. Sąjungininkų kariuomenei su tankais vis stipriau supant stovyklas žiedą, belaisviai metėsi į desperaciją. Jie nieko nepasidavė, jie nieko neprašė, jie tiesiog puolė po tankų vikrais. Sužeistuosius ir jau nužudytus, angli krovė į sunkvežimius ir perdavė sovietams.

Amerikiečiai buvo irgi ne geresni. Prie Dachau esanti Trečioji Armija gavo įsakymą, jeigu negali kitaip susitvarkyti, tiesiog šauti į atsisakančius grįžti.

HELP WANTED — MALE-FEMALE
Reikia Darbininkų ir Darbininkių

CARETAKERS

TO LIVE AT FUNERAL HOME.
Large modern apartment and salary.
Lithuanian and English speaking.
Tel. 974-4410

HELP WANTED — FEMALE
Darbininkių Reikia

HELP WANTED — MALE-FEMALE
Reikia Darbininkų ir Darbininkių

Jauniems amerikiečių kariams, vykstant tokį įsakymą buvo žiaurus patyrimas. Jie net patys nesuvokdami ir nenorėdami, naudojo brutalią jėgą ir patiesinimo neturincias žudynes.

Buvo ir prieštaraujančių tokiems sąjungininkų planams. Tai Averel Harriman, George Kennan ir Chip Bohlen (buvo ambasadoriais Maskvoje). Bet jų protestai nieko negelbėjo.

Knygoje yra paminėtas ir vienas kanadietis majoras G. H. MacFarland, kuris 1945 m. buvo priskirtas prie britų armijos. Majoras pamatęs kokiom priemonėm vykdomi žmonių grąžinimai, griežtai atsisakė klausyti jam duoto įsakymo. Majoras net pabrėžęs, jeigu toks esąs anglių teisingumas, jis reikalauja tuojau būti grąžinamas į kanadiečių dalinį. O knygos autorius apgailestauja, kad nebuvo daugiau tokių karių kaip majoras MacFarland.

Redaktorius Worthington, cituodamas kai kurias Epsteinio knygos vietas, rašo, kad vakariečiai skaitant apie tokius dalykus, esą tiesiog neįtikėtinų scenų. Kad britai ir amerikiečiai, žmogaus teisių saugotojai, būtų galėję tai padaryti. O gi linantis į kai kurias autoriaus gabiai aprašytas grąžinimo detales, skaitytojas negali susilaikyti neverkės.

Julius Epstein, "Operation Keelhaul". Išleido Devin-Adair Co. 1 Park Ave. Old Greenwich, Conn., 06870, USA. Kaina \$9.98. S. Pranckūnas

TRUMPAI

Adv. Charles P. Kal savo raštu Economist laikraštyje ragina gyventojus palaikyti apylinkės esančią spaudą prenumeratoriais, skelbimais ir švenčių sveikinimais. Tą patį galima ir būtina sakyti apie lietuvišką spaudą, ypatingai apie demokratine, kaip Naujienos. Jos yra visiems naudingos ir reikalingos. Platinimo vajeus komisija jas rekomenduoja užsakyti Kalėdų proga savo artimiesiems.

Petras Remeikis, Marquette Parko Lietuvių parap. mokytė 3-čio sk. mokiny, laimėjo 50 dol. premiją iš Chicago Savings & Loan Association už menišką plakata, skatinantį taupumą ir taupymą. Valstijos kon-

TYPIST
with general experience.
If possible payroll knowledge.
Pleasant job.
Salary open.
OA 4-1221

kurse už jį jis laimėjo 5 dol. Taip pat laimėjo premijas Laima Svabaitė, Irena Statkutė ir Norbertas Shimkus.

Juozas Kantautas iš Brighton Parko apylinkės užsiskė lietuviškų knygų ir ta proga atsiuntė Naujienų paramai penkinę.

Kunigunda Končienė, buvusi verslininkė Bridgeporto ir Marquette Parko apylinkėse, remianti bendruosius reikalus ir bendruosius darbus, buvo atvykusi į Naujienas pratesti prenumeratą. Ji įteikė 50 dol. ir prašė juos perduoti Brazilinkams, esantiems Turkijoje ir vis dar negalintiems emigruoti į norimus kraštus.

Chicago miesto kolegijų vadovybė praneša, kad bendrujų ir specialiųjų mokslų laipsnius bei pažymėjimus galima įsigyti nelankius kolegijoms, bet iš gyvenimo patirties ar privačių studijų. Egzaminams laikyti pareiškimai priimami iki 1975 m. sausio 23 d. Apie tai teikiama informacija tel. 269-8262.

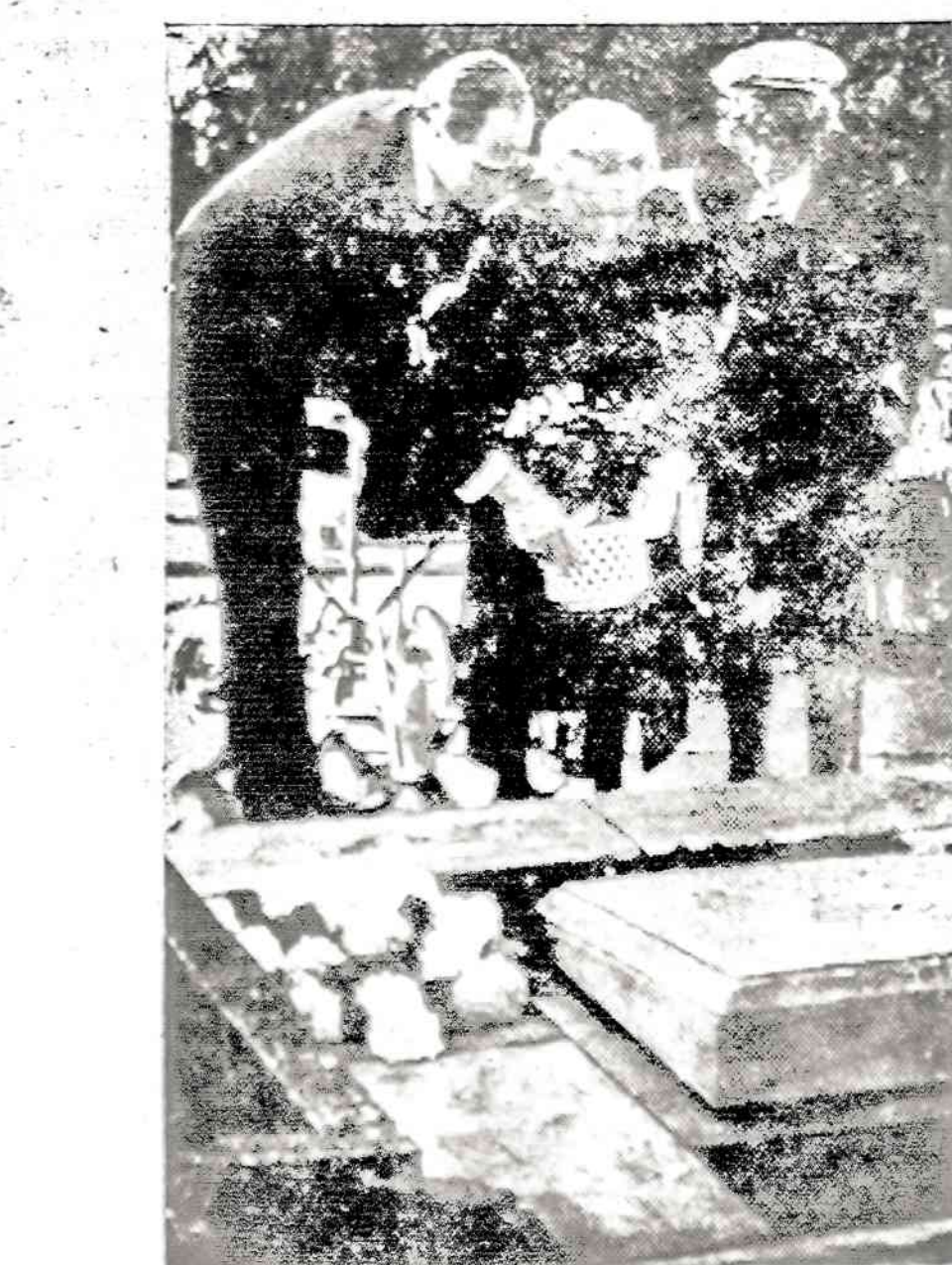
A. Namejūnas, gyv. Kenososhos apylinkėje, artintis šventėms, laiku užsakė savo mylimai dukrai Joanai Yokom, Waukegan, Ill., prasmingiausią Kalėdų dovaną — metinę Naujienų prenumeratą. Namejūnų sodyboje, prie Burlingtono kelio vasaros metu buvuoja daugelis Kenososhos ir Racine bei apylinkės lietuvių, ruošdami pobūvius ir piknikus ar šiaip praleidami savaitgalius gražioje apylinkoje. Naujienų vadovybė, dėdodama p. Namejūnams už tokį dovanos parinkimą, kartu su jais siunčia šventiškus sveikinimus ir gerus linkėjimus p. Joanai Yokom.

Stefanija Radvilienė iš Marquette Parko apylinkės, palaikydama lietuvišką spaudą, užsiskė Naujienas vieneriems metams. Daugelis Chicago lietuvių pažįsta ar žino Stefanijos ir Kaspero Radvių šeimą dėl ypatingo aktyvumo apylinkės ir bendruosiuose lietuviškuose darbuose. Gausūs pažįstami po- nią Radvilienė laiko darbštumo, tvarkingumo ir vašingumo pavyzdžiu su visomis kitomis, lietuvių moterų geromis savybėmis, kurių dėka amžių bėgyje išliko lietuviškumas ir lietuviybė nepalankiausiose sąlygose. Ji dalyvauja LAS, Lietuvos dukterų ir bendrinių organizacijų veikloje. Anksčiau p. Radvilai pirkdavo Naujienas paskirais numeriais.

Kalėdų ir Naujų Metų proga, sveikinu visą Naujienų dienraščio štabą, skaitytojus — prenumeratorius ir rėmėjus, linkėdamas ilgiausių metų, daug laimės ir geriausios sveikatos, kartu siunčiu \$10 spaudos palaikymui.

Jūs Jonas Bagdanavičius
Hot Springs, Arkansas

Zarasikių klubas Chicagoje, vykdydamas savo šakotos veiklos dalį — remti lietuvių kultūrą bei informacijos institucijas, paskyrė Naujienų paramai 25 dol. Klubui pirm. yra Petras Blekis. Naujienų vadovybė nuoširdžiai dėkoja klubo valdybai ir visiems nariams.

Lapkričio 30 d. suėjo 100 metų nuo Winston Churchillio gimimo. Jo našlė Lady Churchill, jau 91 metų, padėjo jai proga ant savo vyro kapo gėlių. Ją priėjo jos vaikai Winston Jr. ir jo žmona.

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavinimi

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGŲMS TERMINAMS
IR ŽEMAIS NUOSIMCIAIS MENESINIAIS ISSIMOKEJIMAMS

DEL VISŲ INFORMACIJŲ, KREIPKITES Į
MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas
2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia, 7-7747

BUTŲ NUOMAVIMAS

NAMŲ PIRKIMAS — PARDAVIMAS — VALDYMAS —
NOTARIATAS — VERTIMAI

VISŲ RČSIŲ DRAUDIMO AGENTŪRA

J. BACEVIČIUS — BELL REALTY

INCOME TAX SERVICE

6455 So. Kedzie Ave. — 778-2233

NAUJAS ŽVILGSNIS

DAIDELIS SKLYPAS, 5 kamb. bungalov, 63 ir Whipple. Retas pirkiny nebrangiai.

2 PO 6 SU 3 MIEGAMAIS. Svarus geras, teisinga kaina. Marquette Parko. Puiki proga lietuviui.

4 PO 5 ANT 40' sklypo Marquette Parko apyl. Naujas šildymas. Reikia sutvarkyti palikimą.

PENKI BUTAI IR 2 BIZNO PATAL. POS. Gražus namas Marquette Parko centre. Palikimas — reikia skubiai parduoti.

ŠIMAITIS REALTY

Tel. 436-7878

2951 W. 63rd St. (prie Sacramento)

Jonas Janušauskas iš Aušros Vartų parap. arba Westside lankėsi Naujienose pratesti žmonos Annos prenumeratą ir, kartu su gerais linkėjimais, įteikė penkinę Naujienų paramai. A. ir J. Janušauskai anksčiau išėjo pensijon ir kasdieniniam užsiėmimui savo namuose, 2230 W. Cermak Rd., laiko drabužių valyklą, palaikydami gerus santykius su apylinkės gyventojais, kurių tik mažą dalį yra lietuviai, buvusios lietuviškos kolonijos palikuonys.

Rašomosios mašinėlės lietuviškų raidinių, visom kalbom ir gaidoms, visuose modeliuose gaunamos Chicagoje: dieną LU 5-9500, ir vakarais pas A. Daugirdą tel. 476-7399 arba tiesiai iš SPARTA Savininko: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr., E. Northport, N. Y. 11731. (Pr.)

Pasakyti tiesą šiais laikais yra pats svarbiausias reikalas ir būtinausias uždavinys. Dėl tiesos ir teisybės Naujienos niekuomet nebijojo ir nebijo konfrontacijos, nors dabar daug kas nori įvesti madą, kad bendradarbiavimas su sovietais yra patriotinis aktas, paliekant su jais konfrontaciją pavergtiesiems... Naujienos buvo ir yra už demokratiją ir toleranciją. Deja, jos negali toleruoti Lietuvos okupacijos tolerantų ir palikti įvairių tipų bendradarbiavimus visiškoje laisvėje. Todėl šio pasimetimo ir iliuzijų politikos laikotarpiu Naujienos yra būtinos kiekvienam lietuviui. Reikia prisidėti prie sąjūdžio lietuvinėjimais metais padvigubinti skaitytojus. (Pr.)

HOME INSURANCE

Call: Frank Zapolis
3208 1/2 W. 95th St.
GA 4-8654
State Farm Fire and Casualty Company

TERRA

Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos
visoms progoms.
3237 WEST 63rd ST., CHICAGO
Telef. 434-4660

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REPUBLIC 7-1941

"NAUJENOS" KIEKVIEŲ
LIETUVIO
DRAUGAS IR BICULIS

VALDIS REAL ESTATE

7051 So. Washtenaw Ave. RE 7-7200

BUTŲ NUOMAVIMAS, IVATROS
DRAUDIMAI, NAMŲ IR NEKILNO-
JAMO TURTO PIRKIMAS — PAR-
DAVIMAS.

BALYS BUDRAITIS

BUD'S REAL ESTATE
4369 ARCHER AVE., CHICAGO
TEL. — 254-5554

BUILDERS AND CONTRACTORS

Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR
Irengiu mieste ir užmiesty naujus ir
perstatu senus visų rūšių namo ap-
šildymo pečius, air-conditioning, van-
dens boilerius ir stogu rinas (gutters).
Dirbu greit, sąžiningai ir garantuotai.

DOMAS ZUKAUSKAS

4444 So. WESTERN AVE.
Chicago, Ill. 60609. Tel. VI 7-3447

DĖMESIO

62-80 M. AMŽIAUS VAIRUOTOJAI
Tiktai \$112 metams automobilio
Liability apdraudimas.
Kreiptis:

A. LAURAITIS
4645 So. ASHLAND AVE.
523-8775

M. A. ŠIMKUS

Real Estate, Notary Public,
INCOME TAX SERVICE
4259 S. Maplewood. Tel. 254-7450
Taip pat daromi vertimai, giminių
iškvietimai, pildomi pilietybės pra-
šymai ir kitoki blankai.

Siuntiniai į Lietuvą ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Ave.,
Chicago, Ill. 60632, Tel. YA 7-5980

A. G. AUTO REBUILDERS

Čia automobiliai išlyginami ir nuda-
žomi. Darbas atliekamas sąžiningai
ir gerai, prityrusių darbininkų.
Kainos nebrangios.
3518-24 W. 63rd Street, Chicago, Ill.
TEL. — 776-5888
Anicetas Garbaciauskas, sav.

Didžiausias kailių pasirinkimas
pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje
NORMANA BURŠTEINA
Tel. 263-5826 (įstaigos) ir 677-8489 (buto)
185 North Wabash Avenue
2nd Floor Chicago, Ill. 60601

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
MARIA NOREIKIENE — VYTAUTAS ŽUKAUSKAS
2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629. • Tel. WA 5-2787
Didelis pasirinkimas įvairių prekių.
AUTOMOBILIAI, SALDYTUVAI, MAISTAS, PINIGAI.

MOVING — Apdraustas perkraustymas
Pigus ir sąžiningas patarnavimas. Naujais kraustymo įrankiais. Ilgų metų patyrimas.
AL NAUJOKAITIS
2022 W. 69 ST., CHICAGO, ILL. 60636. Tel. WA 5-9209

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
Cosmos Parcels Express Corp.
MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320
Įvairių prekių pasirinkimas: motociklai, saldytuvai, automobiliai, maistas, doleriniai, cerifikatai.
V. VALANTINAS

JUBILIEJINIŲ METŲ NAUJŲ SKAITYTOJŲ VAJUS

NAUJENOMS šiemet suėjo 60 metų. Minint tą sukaktį, gerbiant pirmojo Amerikos lietuvių dienraščio steigėjų bei lietuviškos spaudos pirmūnų ir atliekant būtinas pareigas amžinam lietuviybės išlikimui skelbiamas Naujienų platinimo vajeus.

NAUJENOS tvirtai stovi ir kovoja už Lietuvos ir pavergtų lietuvių laisvę, neidamos ir nesidėdamos ir sanderius su okupantais ar jų igaliojiniams.

NAUJENOS palaiko visas lietuvių demokratines grupes, jų bendras institucijas ir remia visų lietuvių bendruosius darbus bei tikslus.

NAUJENOS atstovauja tyliąją lietuvių daugumą šiais pasimetimo, retorikos ir politinių iliuzijų laikais. Jos yra visiems idomos, naudingos ir reikalingos, net būtinės. Ne veltui, geros draugijos girti Naujienas yra mada. Lai ta mada tampa jas prenumeruoti.

Todėl Naujienų vadovybė ir Vajeus komisija Jubiliejinių metų proga skelbdama platinimo vajeus kreipiasi į visus lietuvius pasekti lietuviškos spaudos pirmūnų pavyzdžiais užsirenuoruojant Naujienas tikslu sudaryti grandinę tolimiesiems darbus ne tik laikraščio, bet ir visos išeivijos, taip pat pavergtos Lietuvos ir jos žmonių gerovei, siekiant visuotinio lietuviškų reikalų renesanso.

KAINUOJA: Chicagoje ir Kanadoje metams — \$30.00, pusei metų — \$16.00, trims mėn. — \$8.50, vienam mėn. \$3.00. Kitose JAV vietose metams — \$26.00, pusei metų — \$14.00, vienam mėn. — 2.50. Užsieniuose — \$31.00 metams. Susipažinimui siunčiama savaitė nemokamai.

Prašoma naudoti žemiau esančią atkarpą.

NAUJENOS,
1739 So. Halsted St.,
Chicago, Ill. 60608

☐ Siunčiu dol. Naujienų prenumeratui, Jubiliejinio vajeus proga paremdamas lietuvišką spaudą.

☐ Vajeus proga prašau siųsti Naujienas vieną savaitę susipažinimui nemokamai ir be jokių įsipareigojimų.

PAVARDE IR VARDAS

ADRESAS